

दल ठूलो कि देश, लोक ठूलो कि लोकतन्त्र ?

फागुन २५ गतेको लोकप्रदर्शन र राजाको स्वागतमा देखिएको भीडपछि विश्लेषकहरूले प्रश्न उठाएका छन्- देश ठूलो कि देश ? लोक ठूलो कि लोकतन्त्र ? सबैले मानेका छन्, प्रजातन्त्रको विकल्प छैन । प्रजातन्त्र भनेको नेताहरूले, नेताहरू मिलेर, नेता र तिनका परिवारजनका लागि लाभ दिन व्यवस्था कदापि होइन । लोकतन्त्र लोकको जीवन पद्धति हुनुपर्छ, लोकजीवन हुनुपर्छ । लोकले पृष्ठा गर्ने नेता र तिनको मनलागीतन्त्र कदापि लोकतन्त्र हुनसक्दैन ।

विश्लेषकहरूको थप प्रश्न छ- देश सिध्याएर दल जोगाउने, दल सिध्याएर गुट जोगाउने, गुट सिध्याएर अनैतिकता जोगाउने र आफूलाई सिध्याएर कुर्सी जोगाउने, अवसरवाद र स्वायं कायम राख्ने लोकतन्त्र हुनैसक्दैन । लोकतन्त्र भनेको देश र जनताको तन्त्र हो । यतिबेला कहाँ छ लोकतन्त्र ?

लोकतन्त्रका नाममा लुटतन्त्र छ, राज्यस्वत्ता नै भ्रष्टाचारमा लिप्त छ, सुशासन कतै छैन, सुशासनको फल्का र फिक्का पनि छैन । आशा नै नभएपछि जनाक्रोश बढ्नु स्वभाविक हो । सडकमा जे देखियो, त्यसबाट चले कि नचले ?

सत्ताबाट टाढै बस्ने कमरेड

नारायणमान विजुक्छे, रोहित अर्थात् सदाबहार र सच्चा कामरेड । राजा पनि राजनीतिक शक्ति हो, सहमतिको राजनीति गर्नुपर्छ भन्ने सोच राख्ने कामरेड रोहितले पटक पटक सत्तामा जाने अवसर छोपेनन् । सदैव सडकमा बसेर देश र जनताको आवाज बोक्ने नेमाकिपा पार्टीले फेरि पनि अध्यक्ष चुनेको छ । विजुक्छे, यस्ता कामरेड हुनु, जसलाई कसैले होंगी भन्दैनन् । उनमा सत्ता र शक्तिमोह पटककै छैन । सादगी उनको पहिचान हो । जनता उनको सिद्धान्त हो ।

पुन अध्यक्षमा सर्वसम्मत चयन भए पछि नारायणमान विजुक्छेले भन्नुभयो : 'साथीहरूले पार्टी सभाले जिम्मेवारी फेरी भलाई दिनुभयो । जहिलेसम्म सिकन्दर त्यही बेलासम्म निःस्वायं भावनाले देश र जनताप्रति समर्पित भएर सेवा गर्छु ।'

रोजगारमूलक कागज उद्योग

यो उद्योगले सुरुमा ७५ र छिटोभन्दा छिटो १५० मे टन दैनिक कागज उत्पादन गर्नेछ । यो नेपाल पल्प एन्ड पेपर इन्डस्ट्रिज लिमिटेडको कूल कागजको ३० प्रतिशत भाग धान्न सक्ने छ । स्मरणीय छ, नेपालले वर्षको सवा ८ अर्बको कागज आयात गर्ने गरेको छ । उद्योगपति चौधरी युपजस्तै वैक तथा वित्तीय संस्था, बीमा, पर्यटन, अटोमोबाइल, सूचना प्रविधि जस्ता अनेक सेवा क्षेत्रमा संलग्न हुँदै आएका ढकाल अब उत्पादनमूलक क्षेत्रमा देखिएका छन् । यो कागज उद्योग महात्तरीको गौशाला नगरपालिका-१ रामनगरमा ११ विगाहा क्षेत्रमा स्थापित रहेको छ । यो उद्योगमा डेढ अर्ब लगानी रहेको छ । यो उद्योगमा चन्द्र ढकाल, सरोफ समूह, सुनिलगोपाल थ्रेप्ट र होमनाथ झवालीको लगानी रहेको बताइएको छ ।

अध्यक्ष ढकालले महासंघको नेतृत्वमा १० अर्ब पुँजी संकलन गरेर विभिन्न उद्योग खोल्ने तैयारी रहेको जानकारी दिएका छन् । सम्भावनालाई अवसरमा बदल्ने इच्छाशक्ति सरकारमा छैन भन्दै उद्योग स्थापना र सञ्चालन गर्न लगानी मैत्री वातावरण बनाउन र नीतिगत सुधार गर्न सरकारलाई सुझाव दिइरहेको बताउँछन् । अध्यक्ष ढकालको संकेत औद्योगिक वातावरणमा राजनीतिकरण गर्ने र ज्यादै नै नकारात्मक दृष्टिकोण राख्ने राजनीतिक नेतृत्वतन्त्र रहेको सबैले बुझेका छन् ।

सक्षम कि आफ्नो मान्छे गभर्नर

नेपाल राष्ट्र बैकका गभर्नर महाप्रसाद अधिकारीको ५ वर्षे कार्यकाल चैत २५ गते सकिदैछ, नयाँ गभर्नर कसलाई बनाउने राजनीतिक दाउपेच सुरु भइसक्यो । गभर्नर हुनु लालायितहरू नेताको घरदेखि ढकडब्याउन थालिसकेका छन् । नेताको आशीर्वादले बन्ने गभर्नरले देशको होइन, नेतास्वायंमा काम गर्नुहुन्छ ।

सत्तामा कोरसका देउवाको समर्थनमा एमाले अध्यक्ष प्रधानमन्त्री छन् । यसकारण जिज्ञासा छ- देउवा कि ओली, कसको भागमा पर्ला गभर्नर पद ? गभर्नर बन्ने प्रतिस्पर्धीमा डा. नीलम हुंजा, प्रकाश थ्रेप्ट, गुणाकर भट्ट र राजेश्वरशर्मा क्षेत्री अग्रपंक्तिमा देखिएका छन् । डा.नीलम गभर्नर बनिने भने नेपालको इतिहासमा महिला गभर्नरको नाम स्थापित हुनेछ । अन्ध-धन्धीको नेतृत्वमा लोटेर समाहित बन्ने हुनाले मिलम एमाले निकट भइकन पनि उनको सम्भावना न्यून मानिएको छ । कारण अन्ध-धन्धीको नजरमा अर्को व्यक्ति रहेका छन् । गभर्नर महाप्रसाद ओली निकट हुनु, ओलीकै निकट गभर्नर बन्ने अनुमान गरिदैछ । गुणाकर भट्ट देउवा निकट हुन् । यद्यपि बाहिरबाट पनि सिफारिस हुनसक्नेछन् ।

जनताद्वारा राजतन्त्र अनुमोदित

राजतन्त्रवादी शक्ति राजनीतिक शक्ति हो भन्ने सबैले थाहा पाए । पोखराबाट विदाई र राजधानीमा गरिएको स्वागतको जनश्रुमोचनको दृश्य विश्व समाचार बन्थो । जनताले गणतन्त्र मन पराएनन्, गणतन्त्रवादी नेतृत्व असफल भएको प्रमाणित गरिदिए, राजाको स्वागत गरेको दृश्यले यही सत्य उजागर गरेको समाचार आइरहेका छन् । फागुन २५ गते राजाको जनस्वागत र जनसमर्थन देखेपछि विश्व समाचार आइरहेका छन्, नेपालीले राजतन्त्र खाइएका छन्, चाहेका छन् । राजतन्त्रको पक्षमा जनता उभिएका छन् । राजतन्त्रवादीले राजतन्त्र पुनर्बहालीको मागसहितका प्रदर्शनहरू बाक्लो र तीव्र बनाएका छन् ।

राजा पोखराबाट काठमाडौँ आउनुपूर्व नेपालमा रहेका विश्वभरि छरिएर रहेका युवा समूहले राजा ज्ञानेन्द्र वीरबिक्रम शाहदेव र राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलको फोटो राखेर कुनै टिक, कुनै चाहिँएको भनेर जनमत गराएका थिए, यस प्रश्नमा ९९ प्रतिशतले राजतन्त्र चाहेको मत दिएका थिए । एयरपोर्ट देखि महाराजगञ्जसम्म राष्ट्रको झण्डा बोकेर उत्साहित जनसमूहले राज्यको दमन र दबावको कुनै डर नभएको बताएका थिए । राजालाई नजरबन्द गर्नुपर्छ भन्नेहरूको मुख र जिब्रो राजधानीमै जनताको भीड देखेपछि थुनिएको छ ।

फागुन २५ गते बुढा, प्रौढभन्दा बढी सर्वदलीय, सर्वपक्षीय युवा जमात सडकमा देखिनुले परिवर्तन सन्निहित भएको अनुभूति उत्रैले गरेको छ ।

समीक्षक डा.सुरेन्द्र केसी भन्छन्- जनताको जुन भीड सडकमा देखियो, त्यो विद्रोहीले बंगलादेशमा परिवर्तन ल्यायो । नेपालमा पनि ल्याउन सक्छ । परिवर्तन हुने चारकारण चुनाव, विद्रोह, सैनिक कू अथवा विदेशी हस्तक्षेप मध्ये यो विद्रोह हुनसक्छ । विद्रोह स्वरूपको यो भीड अनियन्त्रित भए, के होला, के नहोला ?

फागुन २५ गते पोखराबाट जुन प्रकारले विदाई भयो, राजधानीमा एयरपोर्ट देखि महाराजगञ्जसम्म

जनताको अपार भीडले स्वागत गरेका छन्, जयजयकारको नारा लगाएका छन्, यो भीड नियन्त्रण बाहिर गयो भने के होला ? धेरैले प्रश्न उठाएका छन् । यस्तो प्रश्न उठेपछि सत्ताधारीहरूले भारतसँग गरेका सबै सहमति, सम्झौताहरूको पूर्ण पालना हुने अभिव्यक्ति सुनेपछि जनमानसमा जिज्ञासा उठेको छ, सत्तामा टिकिरहन, जनतामा भ्रम फैलाउन र लुटतन्त्र मच्चाउनेहरूले राष्ट्रघात गर्नसक्ने खतरा सतहमा आएको छ ।

प्रश्न गर्नेहरूले राजतन्त्रवादीले चुनावमा किन कम मत पाएका होलान् भन्ने जिज्ञासा पनि उठाएका छन् । धेरैको मत छ, स्थिति अब उल्टिसकेको छ । अहिलेसम्म राजाले नै परिवर्तन दिएका, राजाले नै जनताको नासो जनतालाई बुझाएको र जनताले नै राजतन्त्र माग गरेपछि राजाले जनताको साथ खोज्न स्वभाविक भएको विश्लेषण व्यापक छ । यतिबेला २०६२ साल वैशाख ११ गते राजतन्त्र निरन्तरता दिने भन्ने राजनीतिक दलहरू र राजावीचको सम्झौता पनि चर्चामा छ, जुन सम्झौतालाई राजनीतिक दलहरूले उल्लंघन गरेका थिए । राजतन्त्र किनारा लगाउँदा पनि अर्थेआर्थिक रूपमा घोषणा गरिएको थियो । संविधान लेख्दा जनमत संकलन गर्दा राजतन्त्र र हिन्दुराष्ट्रका

पक्षमा ९५ प्रतिशतले मत जाहेर गरेका थिए, त्यसप्रकारको जनताको मतलाई गणतन्त्र र धर्मनिरपेक्षतावादीहरूले चोरामा हालेर धन्साएका थिए ।

नेपालमा राजतन्त्र अब राजनीतिक बहसको विषय बनिसक्यो । यो बहसलाई निर्णय गर्न सकिने भने नेपाल तीव्र दृष्टमा जाने संकेतहरू विकसित भएका छन् । राजाले फागुन ७ गते पनि सहमति र सहकार्य गरेर मुलुकको अस्तित्व बचाउन आह्वान गरेकै हुन् । यो आह्वानको अर्थ र औचित्य फागुन २५ गते कन बढी सुस्पष्ट हुनुपर्नेछ । नवम्बर १६ कमजोरी हो ।

राजनीतिक दलहरू मिलेर ०८५ भनेर चुनाव उम्सुख भइरहेका बेलामा सडकको राजतन्त्रवादी भीड ०८५ कुनै तैयार देखिँदैन । उनीहरू तत्काल परिवर्तनको पक्षमा छन् । वर्तमान ०४६ सालपछिका नेताहरू नै नेतृत्वमा छन् । उनीहरू मध्ये कोही पनि संसदीय व्यवस्थाको स्मरण नेता कुनै न कुनै भ्रष्टाचार, अनियमितता, सिद्धान्तहीनता, अनैतिकता, अपराधिकरणमा मुडिएका कारणले पनि जनतामा आक्रोश छ । आक्रोश यति छ कि गणतन्त्रवादीहरूले जनतालाई फुटाउन र राज गर्नु भन्ने मेकाभिलियन नीति अख्तियार गरेका कारण जनता एक थिएनन्, फागुन २५ पछि अब जनता जागेको अर्थमा विदे दूला दलहरूले बेलेमा सही निर्णय गरेर राजालाई स्थान

दिनुपर्ने धेरैको विश्लेषण छ । तर निश्चय जारी देखिँदैन । कृष्ण पोखरेलजस्ता बुद्धिजीवी भनाउंदाहरू भीडको अर्धलाई क्षमति पाउँ भन्दछन्- राजतन्त्रपक्षधरहरू चुनावबाट विदे तिहाइ ल्याएर राजतन्त्र फर्काउने दाउमा रहेको बताउँछन् । तर जनतामा चुनाव र चुनावमा देखिने अनेक नाटकीय रटनाप्रति पटककै आवस्यत छैनन् । परिवर्तन सडकबाटै हुँदै आएको र राजाले नै विदे आएका सडकबाटै हुनुपर्ने र राजाले सत्ता लिनुपर्ने बताउँछन् । स्मरणीय छ, संविधान असफल भइसकेको छ, संविधान संशोधन गर्नुपर्ने भनेर यो गठबन्धन सरकार बनेको पनि हो । यस्तो संविधानबाट निकास अस्मभव छ भन्ने राय छ ।

भारतमा राजतन्त्र र हिन्दुराष्ट्रको समाचार व्यापक प्रसारित भइरहेको छ । चीनका राजदूतले राजतन्त्रको स्मरण गरेका छन्, चीन समाप्तमा सौतु छ । अमेरिकाले यी नेताहरूलाई ठग भनिसकेको छ । यो स्थिति नेपालमा राजनीतिक परिवर्तनलाई बल मिलेको छ, नेताहरूले बेलेमा निर्णय लिनु उचित हुनेछ । कतै स्थिति बंगलादेशको जस्तो हुनगयो भने खपपमा हात राखेर पछुताउने समय पनि बाँकी नरहन सक्छ भन्छन् गभर्नर विश्लेषकहरू ।

६ भारतीय पूर्व सेनाध्यक्षले के सन्देश दिए ?

यसपल्टको शिवरात्रि र सैनिक दिवस नेपालका सन्धर्ममा ऐतिहासिक रथ्यो । नेपाली सेनाको इतिहासमै पहिलो पटक भारतका ६ पूर्वसेनाध्यक्षहरू एकसाथ काठमाडौँ आए र सेना दिवसलाई इतिहासमय बनाइदिए । अर्थात्, नेपालमा सैनिक कटनीति कति सक्षम र कति सबल छ भन्ने सबैले थाहा पाए ।

यसबाट नेपाल र भारतका बीचको सम्बन्धको सुमधुरता पनि देखियो । यद्यपि राजनीतिक स्तरमा यो सम्बन्ध चिन्साएको स्थितिमा छ, तथापि सेनाले आफ्नो वैभव र प्रभावकारितालाई कमी आउन दिएको छैन । तथापि सैनिक कटनीतिक क्षमता संविधान जारीपछि भारतले लगाएको नाकाबन्दी हटाउनमा पनि देखिएको थियो ।

गत फागुन १४ गते महाशिवरात्रि पर्व दिवस । यही पर्वको अवसरमा नेपाली सेनाले सैनिक दिवस मनाउने पनि गरेको छ । यही अवसरमा नेपाली सेनाको निमत स्वीकार गरेर भारतीय सेनाका पूर्व स्थल सेनाध्यक्षहरू नेपाल आएका थिए । यही अवसर थियो, नेपाली सेना स्थापनाको २६२औँ वर्षिकोत्सव । यो उत्सवमा आयोजना भएका सबै कार्यक्रममा भारतीय

BIMSTEC

१५th Strategic Dialogue for World Summit for Food Security & Sustainable Development

Bangladesh Sri Lanka India Nepal Bhutan Thailand Myanmar

प्रम केपी ओलीले विमस्टेकको बैठकमा भेट्न प्रस्ताव गर्दा पनि भारतले कुनै जवाफ दिएन । अर्थात् नरेन्द्र मोदी र केपी ओलीबीच पानी बारावार जारी नै देखिँदैन । नतिजा ?

सेनाका ६ जना पूर्व स्थल सेनाध्यक्षहरू सहभागी भएका थिए । यो सुखद अवसर मानियो ।

भारतबाट आएका थिए- जनरल जोगिन्द्र जयसन्त सिंह (ब.प्रा.), जनरल दीपक कपुर (ब.प्रा.), जनरल (डा.) विजय कुमार सिंह (ब.प्रा.), जनरल दलवीर सिंह सुहाग (ब.प्रा.), जनरल (डा.) मनोज मुकुन्द नरवणे (ब.प्रा.) र जनरल मनोज पाण्डे (ब.प्रा.) ।

सैनिक दिवसको अवसरमा सैनिक मुख्यालयमा आयोजित नेपाल-भारत पूर्वप्रधानसेनापती कन्वेलसमा समेत उनीहरूको सहभागिता रहेको थियो । यो कन्वेलसमा दुईधौँ बीच रही ओलीको सैनिक सम्बन्धलाई अझै नारातिक स्तरमा पुर्‍याउन गर्नुपर्ने कामहरूको बारेमा छलफल भएको थियो ।

भारतका पूर्व सेनापतिहरू नेपाल आए, सहभागी भएर फर्किए । समाचार पत्रमात्र होइन, भारतको सत्ताधरको सहमति र निर्देशन बिना भारतका वर्तमान र पूर्वसेनापतिहरू हलचल गर्दैनन् । यसको अर्थ भारत नेपाललाई सन्ध्व दिन चाहन्थ्यो र त्यो सन्ध्वको अनेकधाबारे बहस र छलफल सेलाएको छैन ।

जेहोस् नेपाल र नेपालीको अन्तिम सुस्ता कवच नेपाली सेनाको सैनिक कटनीतिले नेपाललाई हित नै गर्नेछ ।

काश्मीर महिलाहरूको पीडा

भारतीय उपमहाद्वीपको विभाजनदेखि नै काश्मीर विवाद एक अनसुलभो द्वन्द्व बनेको छ, जसले सात दशकभन्दा बढी समयदेखि यस क्षेत्रको जीवनको हरेक पक्षलाई बाधा पुऱ्याएको छ। यद्यपि, यो हिंसाको सबैभन्दा ठूलो बोझ भारत-कब्जा गरिएको जम्मू-काश्मीरका महिलाहरूले बोक्नु, जुन वास्तविकतालाई प्रायः बेवास्ता गरिन्छ। यो केवल क्षेत्रीय विवाद मात्र होइन; यो एक मानवीय संकट हो जसले काश्मीरी महिलाहरूलाई सबैभन्दा खराब तरिकाले असर गर्छ। सैन्यीकरणमा हाकेको युद्धसँगै, उनीहरूले बलात्कार, आघात, मानसिक पीडा र गम्भीर सामाजिक-आर्थिक उन्नीचनको सामना गर्छन्। गैरकानूनी गतिविधि रोकथाम ऐनजस्ता कठोर कानूनहरू मार्फत भाजपाको नेतृत्वमा रहेको शासनले उनीहरूको आवाजलाई थप दबाएको छ, जसले गर्दा उनीहरूलाई निरन्तर पीडाको अवस्थामा छोडिएको छ। यी क्रूरताका कार्यहरूलाई हाइलाइट गर्नु र जम्मू-काश्मीरका महिलाहरूको लागि आवश्यक प्रत्येक मानवको नैतिक जिम्मेवारी हो, जसलाई व्यवस्थित रूपमा मौन पारिनु छ र निर्दयी उन्नीचन सहन बाध्य पारिएको छ।

डा. केशव देवकोटा

नेपालमा पछिल्ला दिनहरूमा एकातिर एकाएक राजनीतिक अन्धत्व र अनिश्चितता बढेको छ भने अर्कातिर राष्ट्रघातका सभारनाहरू पनि साथसाथै देखिएका छन्। गत आइतवार काठमाडौंमा पूर्व राजा ज्ञानेन्द्र शाह पंखरावाट काठमाडौं आउँदा स्वागतका लागि ठूलो जनसंख्या सडकमा उत्रिएको थियो भने अर्कातिर कञ्चनपुर पुग्नुभएका देशका कार्यकारी प्रमुख प्रधानमन्त्री केपी ओलीले सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालयको पर्ची दीक्षान्त समारोहलाई सम्बोधन गर्दै भारतसँग भएको सबै सम्झौता कार्यान्वयन गर्दै लैजाने बताउनु भएको थियो। उहाँले महाकाली सन्धिदेखि विभिन्न समयमा भएको सहमति कार्यान्वयन गर्ने खुलाशा पनि गर्नुभयो। प्रम ओलीले पञ्चेव्रत वाहुदुरैथीय परियोजना आगाडि बढाउनेदेखि दोधारा चाँदीनी नगरपालिकामा सिंचाइका लागि शारदा नहरबाट पानी उपलब्ध राख्नु उहाँदेखि डडेलधुराको परशुराम क्षेत्रमा महाकाली नदीमा पक्की पुल निर्माण र बैतडीको भुलाघाटमा पक्की पुल निर्माण लगायतका कामगर्ने विषयमा निरन्तर छलफल भइरहेको बताउनु भएको थियो। उहाँले पञ्चेव्रत परियोजना हिलो भइसकेको बताउँदै भारत सरकारसँग सो विषयमा नियाँमतिरूपमा स्तूलकानी भइरहेको पनि बताउनु भएको थियो। तर उहाँले देशमा घडित पछिल्ला घटनाक्रम र त्यसको समाधानका उपायहरूकाबारेमा खासै चर्चागर्नु भएन। घटनाक्रमहरूले के देखाएका छन् भने एकातिर भारतले प्रधानमन्त्रि ओलीलाई भारत भ्रमणको निम्ता नदिएर अरगज्ज पारेको छ भने अर्कातिर वर्तमान सरकारका मन्त्र, नेता र एमालेका नेताहरूको बासने नयाँ दिल्लीमा हुन गएको छ। गत १७ गते खानेपानी मन्त्री प्रदीप यादव भारतको राजधानी नयाँ दिल्ली पुग्नुभएको थियो। उहाँले त्यहाँ १९ गते खानेपानीसम्बन्धी महत्वपूर्ण सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्नुभएको भनिएको छ। उहाँले त्यहाँ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्यका क्षेत्रको विकाससम्बन्धी समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गरेको भनिएको सम्झौताको विस्तृत

विवरण वाहिर आएको छैन। त्यसलगत्तै बर्नमन्त्र ऐनबहादुर शाही विचर दिगो सम्मेलनमा सहभागी हुनभन्दै गत २० गते नयाँदिल्ली पुगेर २४ गते स्वदेश फर्कनु भएको छ। तर उहाँले पनि दिल्लीमा बसन्तम्बन्धी संझौता गर्नु भएको भनिएको छ। सम्मेलनमा सहभागी हुन जानुभएका मन्त्रिले के सम्झौता गर्नुभयो भने खुलेको छैन।

यो सरकार बनेको आठ महिनाको अर्धमा परराष्ट्रमन्त्रि डा. आरजु देउवा आठमोली नै तेश्रो पटक दिल्ली पुग्दै हुनुहुन्छ। उहाँले नयाँदिल्लीमा आगामी चैत चारगतेबाट हुने तीनदिने १० औं रायसना संवादमा भाग लीने कार्यक्रम रहेको बताइएको छ। भनिन्छ सो संवादमा भूराजनीति र भूअर्थशास्त्रका बारेमा छलफल हुँदै छ। भारत भ्रमणकाक्रममा डा. आरजुले भारत सरकारका उच्चस्तरीय अधिकारीहरूसँग केही विदेशी सहभागीहरूलाई पनि भेट्ने कार्यक्रम भएको कुरा वाहिर आएको छ। यसअघि उहाँ गत अगष्टमा भारतीय समझौता एस जयशंकरको निमन्त्रणा नयाँ दिल्ली पुग्नुभएको थियो। त्यतिबेला उहाँले भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी, समझौता जयशंकर र अन्य वरिष्ठ मन्त्रीहरूसँगै नयाँ दिल्ली पुग्नुभएको थियो। तर त्यतिबेला उहाँसँगै डा. शंकर शर्मा मोदीलाई भेट्ने कार्यक्रम छ। जसका लागि समय मिलाउन नयाँ दिल्लीस्थित नेपाली राजदुत डा. शंकर शर्मा पत्रकारिता भैसकनु भएको समाचार वाहिर आएको छ। उहाँको प्रयास आगामी जेठ दुईदेखि चारगतेसम्म काठमाडौंमा नेता तथा 'संघमार्था सवाद' कार्यक्रममा भारतीय प्रधानमन्त्रि मोदीलाई निमन्त्रणा गर्ने र आगामी अक्टुबर दुईदेखि चारसम्म थाइल्याण्डको राजधानी बैंककमा हुने विमष्टेक सम्मेलनमा नेपाल र भारतका प्रधानमन्त्रिको साइडलाइन वार्ता गराउनेको केन्द्रित रहेर बताइन्छ। मन्त्रि देउवाले परराष्ट्रमन्त्रि भएको आठ महिनामा भइरहे तीन महिना विदेशमै बित्नुभएको भएको तथ्यांक छ। यस्तो अवस्थामा प्रधानमन्त्रिले विवादास्पद महाकाली सन्धीलागतको कुरा उठाउनु आफैमा वृष्ण सकिने विषय भएको छ। त्यसो त यसअघि नेकंका सभापति शेरबहादुर देउवा पनि कुम्भ मेला

जम्मू-काश्मीरमा जनताले आफ्नो भाग्य छुनै गरी र पाकिस्तानको हिस्सा बन्ने स्वतन्त्रताको माग गर्दै आएका छन्। यद्यपि, भारतीय सरकारले उपमहाद्वीपको विभाजनदेखि नै यी मागहरूलाई हिंसात्मक र आक्रामक रूपमा दबाउँदै आएको छ। भारतीय सैनिक हिंसा अशोभनीय र दानवीय नै देखिएको छ। यस्तो अवस्थामा, बलात्कारको जघन्य कार्यलाई सुशा बलहरूले स्वतन्त्रता सेनानीहरूको सहयोगी भएको आरोप लगाएका महिलाहरूलाई लक्षित गर्ने माध्यमको रूपमा प्रयोग गरिन्छ। त्यसकारण, महिलाहरूलाई बलात्कार गर्नु भनेको आक्रामक भारतीय सेना विरुद्ध आवाज उठाउन खोजिरहेको समुदायलाई अमानित गर्ने प्रयास हो। कुनैको पोशापोर प्रकरण हजारी मध्ये उदाहरण हो। रिपोर्टहरूले संकेत गर्दछ कि फेब्रुअरी २३, १९९१ को १ तामा, भारतीय सेनाको ४ राजपुताना राइफलका कर्मचारीहरूले सुई गाउँको क्षेत्रलाई घेरा हाले, उनीहरू काश्मीरको कुपवाडा जिल्लाको कुनान र पो शोरामा विद्रोह विरोधी अभियानको क्रममा कस्तीमा २३ महिलासहित सामूहिक बलात्कार भएको थियो, जसमध्ये केही अनुमानअनुसार यो संख्या ४० जनाको हाराहारीमा रहेको छ। अलगजीराले पनि यही घटनाको रिपोर्ट गरेको छ, जसमा पीडितको संख्या २३ देखि १०० जनाको बीचमा रहेको अनुमान गरिएको छ। यसले तथ्यांकित विश्वको सबैभन्दा ठूलो लोकतन्त्रवादी जम्मू-काश्मीरमा गरिएको गम्भीर मानव अधिकार उल्लङ्घनलाई प्रकाश पार्छ, जसले यस हिंसात्मक कार्यलाई आतंकवाद विरोधी उपायको रूपमा ले वले गरे, भारतीय सुशा बलहरूलाई व्यवस्थित ढङ्गदानी प्रदान गर्दछ।

सैन्यीकृत वातावरणले भारत-कब्जा गरिएको जम्मू र काश्मीरका महिलाहरूमा मानसिक स्वास्थ्य चुनौतीहरूलाई तीव्र बनाएको छ। काश्मीर इन्स्टिच्युट अफ इन्टरनेशनल रिश्नाले रिपोर्ट गरेको छ कि अर्थ र २०१८ को मध्य र मार्च २०१९ को बीचमा, कुल ३६९,९०६ व्यक्तिहरूले श्रानगरको एक क्लिनिकमा व्यावसायिक मनोचिकित्सा हेरचाह खोजेका थिए। काश्मीरहरूमा विशेष गरी महिलाहरूमा मानसिक विकारहरूमा तीव्र वृद्धि देखिएको छ, जुन तार्किक रूपमा जम्मू-काश्मीरमा दिइनु हुने व्यापक बलात्कार, दुर्व्यवहार र यान्त्रिक जोडिएको हुन सक्छ। धारा ३०० खारेज भएदेखि, द्विधुवीकार, आतंक आक्रमण, सामान्य चिन्ता र अग्निद जस्ता अन्य मानसिक रोगहरू पनि उल्लेखनीय रूपमा बढेका छन्।

महिलाहरूले सामना गर्ने धेरै सामाजिक-आर्थिक चुनौतीहरू जस्तै शैक्षिक अभावमानता, आर्थिक सीमातीकरण र महिला उपमशीनताको लागि अवसरहरूको अभाव छन्। भारत-कब्जा गरिएको जम्मू काश्मीरमा महिला साक्षरता दर ४५.०१ प्रतिशत छ, जुन एकदम कम छ र शिक्षामा लैङ्गिक अन्तर र सामाजिक-आर्थिक उन्नीचनको लागि महिलाहरूको अवसरहरू सीमित गर्ने, साक्षरता दर निम्त्याउँछ। के आईआईआरले आईओजेकेमा आधा विधवाहरूको दुईहालाइ हाइलाइट गरेको छ, यो शब्दले ती महिलाहरूलाई जनाउँछ जसका पतिहरू चलि रहेको द्वन्द्वका कारण बेपत्ता भएका छन्। यी महिलाहरूले जीवनसाथी, बुवा, छोरा वा भाइको भावनात्मक क्षति मात्र भोग्नुनु तर गम्भीर सामाजिक कलंक र आर्थिक अस्थिरताको पनि सामना गर्छन्। भारतीय कानूनले बे पत्ता व्यक्तिलाई मृत घोषित गर्ने सात वर्षको अवधि तोकेको छ, जसले गर्दा उनीहरूलाई सम्पत्ति, पेंसन वा सरकारी सहायता प्राप्त गर्नबाट रोक लगाइएको छ। यसबाहेक, केआईआईआरले सञ्चार अवरोधले यस क्षेत्रमा व्यवसायहरूलाई कसरी गम्भीर रूपमा बाधा पुऱ्याएको छ, जसले गर्दा यी महिलाहरूले सामना गरिरहेको आर्थिक कठिनाइहरू, परिवार वियोग र वेदानाहरू खपिसाथै छैन, भन्ने भन्ने खराब भएको छ भन्ने बारेमा रिपोर्ट गरेको छ। त्यसको बावजुद, काश्मीरी महिलाहरू के वल पीडित मात्र होइनन्, तिनीहरू आफ्नो अधिकार र मर्यादाको लागि लडिरहेका लचिलो व्यक्तिहरू पनि हुन्। अन्तर्राष्ट्रिय समुदायले यस विषयमा आफ्नो मौनता तोड्नु पर्छ, र जम्मू-काश्मीरमा भारत सरकारले महिला र मानव अधिकारको यी उल्लङ्घनको निन्दा गर्नुमात्र होइन। महिला र मानव अधिकार उल्लङ्घनको रिपोर्टहरूको निष्पक्ष अनुसन्धानको पनि आवश्यकता छ। अन्तर्राष्ट्रिय जगत निस्क्य हुनु अमानवीयता बढ्नु हो। -अनुश आर्य

PILOT
Pilot Permanent Marker [SCA-100]
A permanent marker with a fine bullet tip from Pilot. This permanent marker has water-resistant ink & can be used on plastic and wood.

PILOT PEN STORES
Dharmapuri, new road, Kathmandu, Nepal
Tel: +977-01-5234601, 5237448
Khanepokhari, new road, new municipality, Kathmandu, Nepal
Tel: +977-01-5208550, 5208559
Tel: +977-01-5925158

NIMB
Green Future Savings Account
एक खाता एक रूख, दुवै मविष्यको लागि
यस योजनाबाट संकलित निक्षेपलाई बैंकले दिगो र वातावरणमैत्री आयोजनामा लगानी गर्नेछ।

NIMB
Nepal Investment and Finance Corporation Ltd.
Tel: +977-1-4545451, 9851242900, 9851241820
www.nimb.com.np, info@nimb.com.np, helen@nimb.com.np
www.nimb.com.np

मधेशी, पहाडी, हिमाली...

हामी सबै नेपाली..

सम्पादक/प्रकाशक : राजन कार्की
Editor/Publisher : Rajan Karki

सह-सम्पादक : शाश्वत शर्मा
वनबान प्रविधि : उत्तम राज
कानुनी सल्लाहकार : शिवप्रसाद सिस्नेन
मुख्य व्यवस्थापक : कृष्णकुमार कार्की
व्यवस्थापक : रिलकुमार कार्की
मुद्रण : तारा पिन्टर्स, कलंकी

गोरखा एक्सप्रेस साप्ताहिक

कामपा १४, कलंकी, काठमाडौं

मो. : ९८५१२०७०८९ फोन : ४३२२०८४

E-mail : rajan2012karki@yahoo.com

nepahot@gmail.com

Online : www/nepaltoday.com.np

सम्पादकीय

ग्रेलिष्टमा परियो, अब ब्याकमा

अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय प्रणालीले नेपालको अर्थतन्त्रलाई ग्रेलिष्टमा फिर्ता पार्न थालेको छ। यसको अर्थ हो- नेपालको अर्थतन्त्रप्रति विश्वव्यापकको विश्वास कमजोर भयो। अर्थ, आर्थिक, आतंककारी धनको वैधतामा प्रश्न उठेको छ। अर्थतन्त्र र आतंककारी गतिविधिमा भइरहेको लगानी, आशानीमा निरन्तर हुनसकेन। यही कारण नेपाल ग्रेलिष्टमा परेको छ। अर्को नेपालको शान्त व्यवस्थामा चेत खुलेन भने ब्याक लिष्टमा पर्न पनि सक्ने लानेछैन। यही रणनीति विषयमा संसदमा बस्न भएको छैन।

अन्तर्राष्ट्रिय संस्था वित्तीय निगरानी कार्यदल वा फाइनान्सियल एक्सन टास्कफोर्स (एफएटीएफ)ले समर्पित शूद्रोकरण तथा आतंककारी गतिविधिलाई चिन्नाका आँखाको हेरिने गरेको छ। यस्ता गतिविधिमा निर्यातक्रममा सुधार पनि दिनेगर्छ। फ्रान्सको राजधानी पेरिसमा २०८१ फाल्गुन ९ गते भएको यो संस्थाको बैठकले नेपाललाई समर्पित शूद्रोकरण तथा आतंककारी गतिविधिमा जोडिएको भन्दै ग्रेलिष्टमा सूचीकृत गरेको हो। २ वर्ष अघि नै नेपाललाई स्वतंत्र गराउनु पनि नेपालले कुनै सुधार नगरेको भन्दै यो बैठकले नेपाललाई ग्रेलिष्टमा राखेको हो।

यो सूचीमा परेका कारण ऋण र अन्य बैकिङ सुविधाका लागि नेपाल पुरै विश्वसनीय हुनेछैन। राष्ट्रले लिने ऋणमा ब्याज बढी लाग्नेछ। रोजगारमा पनि फण्डत फर्मेला बन्दैनेछ। आयात महँगो भएपछि महँगो बन्नेछ, दाताहरूले दिने ऋण र अनुदान घटाउनेछन्। वैदेशिक लगानी घट्दै जानेछ। राष्ट्रको आर्थिक मुस्कटानलाई कडकडाउ रूपमा पालना गरेर ग्रेलिष्टबाट हटाउने प्रयासमा लाग्नुपर्छ। यदि सुधारको अटेर गरिएमा नेपाल ग्रेवाट ब्याक लिष्टमा पनि पुग्नसक्छ।

टास्क फोर्सले नेपालमा समर्पित शूद्रोकरण तथा आतंककारी गतिविधिमा हुने लगानीको उक्याउमा फिर्ता लाने गरेको भन्ने सुधार गर्न सुझाएको छ। वैकहरू, सहकारी क्षेत्र, क्यासिनो, बहुमूल्य धातु तथा पत्थरका डिलरहरू र घरजग्गा क्षेत्रको जोडिमा आधारित प्रभावकारी अनुगमन हुनसकेको दोष पनि केलाएको छ। हुण्डीको कारोबारमा निरन्तर हुनसकेको र अर्थ रकम पाउने विषय पनि गम्भीर रहेको भनेको छ। यसको अर्थ अर्थतन्त्रमा कमजोरी बढेर गएको छ। टास्कफोर्सले समर्पित शूद्रोकरणको क्षेत्रमा अनुसन्धान र कारवाही हुनुपर्ने, समर्पित शूद्रोकरणको अनुसन्धान र अभियोजनमा सुधार गर्नुपर्ने, पहिचान, खोजी र जफत तथा वरामदका प्रक्रिया तथा उपायहरूमा ध्यान दिनुपर्ने तथा अपराधिक कृषाकलामा निरन्तर गतैपर्ने लगायतका सात सुधार दिएको छ। यसबाट स्पष्ट छ, समर्पित शूद्रोकरणको कानून त छ तर यसमा राजनीतिकरण गरिएकोले कानूनको प्रभावकारिता खस्के गएको हो। गत वर्षमात्र नेपालले समर्पित शूद्रोकरण सम्बन्धी कानूनमा सुधार गरेर पंचवर्ष रणनीति बनाए पनि यो कानूनको दुरुपयोग भइरहेको धेरै प्रमाण छ। यिनै प्रमाणका आधारमा अन्तर्राष्ट्रिय विश्वहरूले अर्थ रकम र आतंककारी गतिविधिमा हुने लगानी निरन्तर गर्न नसकेको हो। नेपालले अब अन्तर्राष्ट्रिय सुधार र नियामक निकायलाई विश्वसनीय बनाउन गरी काम गर्न अत्यावश्यक छ।

मुख्य कुरा समर्पित शूद्रोकरणको अनुसन्धान र कारवाही प्रक्रियालाई निष्पक्ष एवं प्रभावकारी बनाउन कानूनप्रधान र क्षमता अभिवृद्धि गर्न जरुरी छ। यसका लागि अख्तियार र समर्पित शूद्रोकरण तथा अनुसन्धान विभाग र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई निकायको विश्वसनीयता र क्षमता विकास अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ। यसको निमित्त त्यस्ता निकायमा राजनीतिक आस्था वा सामीप्यता वा नातापता वा अन्य स्वार्थका आधारमा नियुक्ति वा पदस्थापना हुँदैन भन्ने कानूनमा संवर्धनाकरणले विश्वास गर्न अर्थतन्त्रको विश्वसनीयता बढ्नेछ। सुधारको अवस्था बलियो हुनेछ। यिँका सुधार र देखाएका चासोको संवोधन गर्नसके नेपालको साक्षमा अभिवृद्धि हुनेछ। ग्रेलिष्टबाट ब्याकमा होइन, ग्रेलिष्टबाट चोसिनसकेछ।

जन्मभूमि रक्षा नगर्ने, लोकतन्त्रका गुड्डी हाँक्ने

आफू जन्मेको, उभिएको भूगोलको रक्षा गर्न नसकेको लोकतन्त्रको गुड्डी हाँक्नु। १८ वर्षमा आफू, पार्टीको नैतिकता, नीति र सिद्धान्तको रक्षा गर्न नसकेको लोकतन्त्रको फुड्डी लाउनु। जनतालाई दिएको र देखाएको बचन र जिम्मेवारी निर्वाह गर्न नसकेको लोकतन्त्र लोकतन्त्र भनेर सुना राउन दिनु। लोकतन्त्र भनेको विधिको शासन हो, लोकतन्त्रको सीमामा वन्दुपर्छ, सुशासनका सबै नियमहरू मान्नुपर्छ भने थाहा पाएर पनि उल्लंघन गर्नेहरू लोकतन्त्रको पाठ सिकाउँछन्।

काशी काश्मीर अजब नेपाल भनेको यही हो। यही चर्चाहरू छ। शिवरात्रिमा पशुपतिमा जे जे तमासा देखिन्छ, लोकतन्त्र त्योभन्दा भिन्न छैन। जो वरत्र परत्र सधान भक्तिभाव देखाउँछन्, तिनीहरूको अलमल छुन। जो अस्मरणको खोजी र स्वार्थको पूर्ति गर्न गएका हुन्छन्, तिनीहरू जांघे हुन। लोकतन्त्रमा यस्तै जात्रा चलिरहेको छ। लोकतन्त्रमा नागावावाजस्तो नाङ्गो राजनीति चलिरहेको छ। नागावावा पनि आफ्नो बशमा बस्छन्। लोकतन्त्रको नेताहरू आफ्नो बशमा छैनन्। अरूले चलाउँछन्, अरूले नचाउँछन्। लोकतन्त्रका नागावावाहरू अर्काकै तार र चालमा नाच्छन्।

लोकतन्त्र खाइसार कि लाइसार, मरेपछि लम्पसार भन्ने उखानभन्दा पनि अघि बढ्यो। राजनीति नामका नेताहरू खानकै लागि जन्मेका छन्वाजस्ता भए। यिनलाई वर्तमान र भावि पुस्ताले के भन्नु। भन्ने अलमल पनि चिन्ता छैन। खतिको बेला मति आउने भन्ने उखान छ। हाम्रो समाजमा लोकतन्त्रवादी नेताहरूले देश र जनतालाई त्यही अक्सरवादी नीयातिको भुङ्गोमा हाँकिन्छन्। नेपाली राष्ट्रवाद, सुशासन, विधिको शासन र समृद्धि जुवाइको लागि बन्थ्यो, राजनीति नेताहरूका लागि राणाकालको दीव्यदेवको चारे टाठा, चौका हुन पुगेको छ। वरु राणाहरूले अंग्रेजलाई रिफार्म १८५७ मा नयाँ मुकुरा फिर्ता लिएका थिए। सन् १९५० मा मोहनशमशेरले भारतसँग सन्धि गरेर प्रतिगामी पाइला के बाबे आजसम्म नेपाल त्यो दलदलबाट उरकन सकेको छैन। १९५० मे भारतसँग सन्धि गर्ने सिक्किमले त वरु नै गुमायो। त्यसअघि नै १९४९ मा भारतसँग सन्धि गरेर परराष्ट्र र अन्तर्राष्ट्रियमा पराधीन बनेको भूटान नयाँ नेपालभन्दा आर्थिक र कूटनीतिक पक्षमा दहिलो छ। एउटा चुङ्गा आयोजनाले भूटानको कायापलट नै गरिरहेको छ।

राजनीतिको प्राथमिकता राष्ट्र भएको एवम ब्राजिलवाइको जलस्रोतको धनी नेपालमा दशगटा चुङ्गा योजना बनिनसकेको हुनेथियो। देशमा राजनीतिक इच्छाशक्ति सधैं खटिएको छ। एउटा मेलम्चीका लागि ३२ वर्ष खर्चियो, ६२ वर्षभन्दा बढी भएपछि भइसकेको छ। तैपनि मेलम्चीको पानी राजनीतिले पिउन पाइन्छ भने प्रत्याभूति दिन सकेन। हरेक

दिनजसो राजधानीका सडकमा मेलम्चीको पाइप फुटेर दिउँसाँ बेलवादी बग्ने गरेको छ। यो बेलवादी होइन, भ्रष्टाचार वादी हो। यो भन्दा नाङ्गो शासन के हुनसक्छ ? देशको प्राथमिकताको योजनाको यो हाल छ, विकास आयोजना भनेका चालो हुन, चालोबाट बुझिनेवाक अरू के नै हुन्छ ? नेताहरूले समृद्धशाली कस्तुरीजस्तो देशलाई सुनको थालमा माँगेर बाँचे पुग्दाबै नडाइँए। यथार्थ यही हो। पुग्दाबै नेता भएको देशमा केको शान्ति, केको समृद्धि, केको सुशासन, विधि र सुखको कुरा ? राजनीतिमा राम्रोनाथ नपएकाले नै नाइजेरिया बनेको हो नेपाल। नेपालमा राजनीति भनेको चुनाव हो, चुनाव जित्नुमात्र हो। चुनाव जितेर मनलानी शासन, पशासनमा रजगज गर्नु लोकतन्त्र हो भन्ने छरमछरपट भएको छ। नागरिकलाई कम्बल थोडाएर बाँकी दुःखितलाई अलमल राख्ने उत्तरकोरिया अमेरिकासँग आमनेसामने कुरा गर्ने हैसियतमा पुगिसक्यो। उत्तरकोरियामा लोकतन्त्र छैन तर राष्ट्रतन्त्र मजबूत छ। मजबूत राष्ट्रतन्त्रमा लोकले चाहेको कुनै पनि तन्त्र कुनै पनि बेला स्थापित गर्न सकिन्छ। स्वाभिमानको अभिमानले देश उठाउँछ। हामीसँग लोकतन्त्र छ, स्वाभिमान मै नभयो। परिवर्तन राजनीति दिग्दर्शन पढ्नुपर्ने छ। स्वाभिमान नभएकाले नै देश भ्रष्टाचारतन्त्र बन्न पुगेको हो। लयालिङ्ग भएको हो।

समाजमा अहिले पनि चर्चा गरिन्छ, तत्कालीन राणाकालमा चारखालमा जुवा फुक्थ्यो। राणाका तर्फबाट दीव्यदेव कौडा हाँके। दीव्यदेवको चमत्कारिक कौडा सक्तीको भन्दा खतरनाक कौडा छैन। दीव्यदेव कहिले हाँकेन। हाँकेन थाले भने कौडा हान्नासाथ राणाहरूको भोला भनेर जीउ र टाउकाको छेप्यो र जनताको पैसा सोहीथे। लोकतन्त्र टूटा दान र धेरै नेताका लागि दीव्यदेवको कौडा बनेको छ। हरेक पार्टीका अरिगालहरू देशभरि भ्रष्टाचार गरिरहेका छन्। जनताको रगत पिउनमा सोहीगालहरू छन्। जनताको थापोमा हात छ, मुहार उदासिन छ, सुक्रेपामा छ।

राणाकालमा जुवा फुक्नु र लोकतन्त्रमा भ्रष्टाचार फुक्नु बराबर भएको छ। यिनलाई न कानुनले, न राज्यसञ्चालले, कसैले पनि छुन सक्दैन। त्यसैले त भ्रष्टाचारी र अपराधीहरू देशका शासनकाम बलियो देखिएका छन्। राजनीतिमा अपराधिकरण भएपछि हुने जंगलराज हुन, सराप हुन। दलीय स्वार्थभन्दा माथि उठ्न नसकेको सन्तानमा छ। यिनीहरूको अनुहारमा छर्रैदुरी देखिन्छ- गणतन्त्रको लोकतन्त्रको भ्रष्टाचारी क्यान्सर लागेको ख्याउटे र मरन्त्यसि चरित्र। मृत्युनिष्ठ पुगिसकेको यो चरित्रले हाँकेको लोकतन्त्रले न स्वर्गको सुख दिन्छ, वर्तमानलाई नै सुख दिनसक्छ। अमेरिका नेपालभन्दा कान्छो हो, विश्वव्यापक बनेको छ। जेठो नेपाल, कहिल्यै

आफू जन्मेको, उभिएको भूगोलको रक्षा गर्न नसकेको लोकतन्त्रको गुड्डी हाँक्नु। १८ वर्षमा आफू, पार्टीको नैतिकता, नीति र सिद्धान्तको रक्षा गर्न नसकेको लोकतन्त्रको फुड्डी लाउनु। जनतालाई दिएको र देखाएको बचन र जिम्मेवारी निर्वाह गर्न नसकेको लोकतन्त्र लोकतन्त्र भनेर सुना राउन दिनु। लोकतन्त्र भनेको विधिको शासन हो, लोकतन्त्रको सीमामा वन्दुपर्छ, सुशासनका सबै नियमहरू मान्नुपर्छ भने थाहा पाएर पनि उल्लंघन गर्नेहरू लोकतन्त्रको पाठ सिकाउँछन्।

बग्ना, विष्णु, महेश्वर हामी नै ह्यौ भनेर गुड्डी हाँकेको नेताहरूको जनताको सेवक हुनुपर्ने हो, विदेशी मालिकका भरिया पो बनिरहेका छन्। आफू आफू सत्ता, शक्ति र लूटको प्रतिस्पर्धा गरिरहेका छन्। जनजातिका उनीहरूको एजेण्डा नै छैन।

विधि र लोकतन्त्र अगाडि छ, राजनीति पछाडि हेर्नु। लाटोकोसेरा अंगारोमा देख्नु, हाथो राजनीति उत्र्यालोसेरा अंगारोमा पार्नु। छातीमा देश र नेपाली भेष भएको भए, मुखमा लोकतन्त्र र नेपालमा शक्तिको भोक्कतन्त्र नदेखाएको भए, भाषणमा कान्तिकारिता र कृषाकलामा दासता पदर्शन नगरेको भए, नेताहरू दक्षप्रजापतिको बोको टाउकेजस्तो पनि थिएनन्। जनताले श्रीधरका छुन। यिनलाई लगाएर नेताहरूले जनता, जनमत, जनबल र जनअपेक्षालाई कुल्चाए। चर्कने बस्तु सबै हीरा हुँदैनन् भन्ने सही सावित भएको छ। लोकतन्त्र नाममा सिमित हुनुपर्छ।

प्रजातन्त्रका नायक अज्जमल लिंकनले भनेका थिए- कुशल शासक भविष्यको चिन्ता गर्छन् राजनीतिज्ञ अगागी चुनावको मात्र चिन्ता गर्छन्। हाम्रो राजनीति र नेता राजनीतिमात्र गरिरहेका छन्। यिनलाई भविष्यको चिन्ता छैन। जसरी पनि लुट्न पाए भविष्य उत्र्यालो देख्नु भन्ने भ्रममा बाँचेका छन्। गणतन्त्रिक लोकतन्त्र एषापछि देशले कोटो फेर्ने जनशशा असफल हुनुको कारण यही हो।

लोकतन्त्रको विश्वव्यापक सतलसल महाराजको कथा बनिनसक्यो। लोकतन्त्रले देश बेच्यो कि बेचेन भन्ने यक्ष प्रश्न खडा छ। नासिर र नासूमा अन्तर नदेखे अर्को भ्रमको सवधिज छुट्टैछ। जनताले थाहा पाइसकेका छन्- वीरका सन्तान नेताहरू खोटी भूमिपुत्रसम्म बन्न सकेनन्। नेपाली मारेर आफू धनाढ्य हुने, शक्तिशाली बन्ने र विदेशी पोन्ने यिनको नीति रहयो। यही नीति लिने नेताहरू नेपालका सराप हुन्।

राजनीति जिवन्त हुनुपर्ने हो, वर्तमानमा मूर्द राजनीति हुन्। राष्ट्र भनेको जनता हुन्। नेता होइनन्। राष्ट्र र देश होइन नै हैकम यिनीहरू। यी देश होइन देशका दशा हुन्, सराप हुन्। दलीय स्वार्थभन्दा माथि उठ्न नसकेको सन्तानमा छ। यिनीहरूको अनुहारमा छर्रैदुरी देखिन्छ- गणतन्त्रको लोकतन्त्रको भ्रष्टाचारी क्यान्सर लागेको ख्याउटे र मरन्त्यसि चरित्र। मृत्युनिष्ठ पुगिसकेको यो चरित्रले हाँकेको लोकतन्त्रले न स्वर्गको सुख दिन्छ, वर्तमानलाई नै सुख दिनसक्छ। अमेरिका नेपालभन्दा कान्छो हो, विश्वव्यापक बनेको छ। जेठो नेपाल, कहिल्यै

राजसंस्था पुनर्स्थापनापछि के गर्ने ? स्वतंत्रपत्र जारी होस्

राजसंस्थाको पुनर्स्थापना पछिको राजनीतिक आर्थिक कूटनीतिक स्वरूप कस्तो हुने अब स्वतंत्र पत्र जारी गर्ने समय आयो कि ? अन्तर पार्टी र कूटनीतिक सम्बन्ध सुरु गर्न हिला भयो कि ?

१ राजसंस्थाको स्वरूप कस्तो हुने थाहद्वारा, पंचायतकालीन नेपालको जस्तो ४७ सालको संविधान जस्तो, नव, बेलायत, जापान, मलेशिया कि कम्बोडियाको जस्तो ? २ राजनीतिक प्रशासनिक संयन्त्र कस्तो/कत्रो हुने ? ३ आर्थिक र विकासका अवधारणा के कस्तो हुन्छ ? ४ भ्रष्टाचार र दण्डनीतिको अन्त कसरी गर्ने ? ५ सन्तान र समर्पित पलायन कसरी रोक्ने ? ६ नेपालको राजनीतिज्ञ विज्ञ र बौद्धिक व्यक्तित्वहरू कस्ता हुन्छन् ? ७ वर्तमानले विश्व परिस्थितिमा नेपालको कूटनीतिक अवधारणा कस्तो रहने ?

यो स्पष्ट छ कि वर्तमानमा नेपाल यो लाईएको र अमेरिका र भारत भन्दा ठुलो र आफ्नो आर्थिक अभावक भन्दा टाढाको राजनीतिक प्रशासनिक संरचनाको कारण, नियमन र नियन्त्रण संरम्भ हुनु, अनियमितता जति गरे पनि हुन्छ भन्ने मानिसकता उल्टाहात हुनु, पार्टीले संरक्षण गर्छ भन्ने भावना बढ्नु नै देश असफलताको मुखमा पुगेको हो। वैदेशिक हस्तक्षेपले सिमा नाघेको छ। अमेरिकाकै समेत नेतृत्वलाई ठग भनेको छ, बुद्धिजीवी तथा आइएनजीहरूले ठगी गरेका छन्। आर्थिक अराजकता भ्रष्टाचार दण्डनीतिको कुनै सिमा नै रहेन। नेपालको मौलिक धार्मिक सांस्कृतिक सामाजिक पारिवारिक अवधारणा विचलित भएको छ। सन्तान र समर्पित पलायन गराउन प्रत्येक नागरिक प्रेरित छ। निराशाको कालो बादलले देशलाई ढक्छ छोपेको छ। जसको कारण नागरिक बाक्क ढिक भएर काँस्मा राजसंस्था हुँदा नेपाली हुनुको गौरव थियो। विश्वकै न्यूनस्तरको विवेक भएका नागरिकको गरी र फुट्टोको सामाजिक विश्वको नजमा लज्जास्पद बनेको छ। प्रेम सद्भावना सहिष्णुता विश्वास समकंधारी र सहयोगी भावनामा खडेरी परेको छ। यी तामा विकृति र विस्थापित वर्तमान राजनीतिक नेतृत्व वर्ग फाइत कथित नेतृत्व र विवेकहीन र गैरजिम्मेवार मिडिया अति अश्रवतको कारण हो। यसको उपचार मात्र राजाको राजनीतिक उपस्थिति मात्र हुन सक्दैन। त्यसको लागि प्रत्येक देशभक्त नेपाली स्वयं अनुशासित विवेकशील र जिम्मेवार बन्नुपर्ने छ, त्यो मार्ग प्रदर्शन र बातावरण निर्माणको जिम्मेवारी राजसंस्थाको हुनुपर्ने छ।

शेखर हौदेल

In the Context of Three Decades of long academic Relation between Royal Thai Embassy and Banepa Municipality Kabhre Nepal

Professor Dr. Uttam Karmacharya (Ph.D)
Former Consultant advisor Banepa Municipality

Dear Respectable Mayor of Banepa Municipality Mr. Shanti Ratna Shakya,
Namaskar and good morning
First of all, we wish to express our heart-felt and long-left congratulations and greetings for holding the prestigious post Mayor of Banepa Municipality of Kabhre Nepal.
We highly appreciate your outstanding intellectual expertise, balanced personality, friendlier-relationship and simplicity.

Dear Mr. Shakya, after around a month of your mayor-ship, I have presented in your office on behalf of a former consultant advisor of Banepa Municipality to organize appreciation and felicitation meeting to recognize following organizations in response to their valuable contribution extended to Banepa Municipality in several occasions and time frame convenient to the Municipality. They are :

1. Ambassador of Thailand (Study visit to Bangkok of all Banepa Municipality Board members in two phases.
2. UNIFE/ UNDP: Mr. Raghendra Upadhyaya and UNDP Res.Rep Mrs. Carroling 3. Center of Education for all (CEFA) and Nonformal Education National Resource Center (NFE-NRC) Lalitpur (Late TM Shakya and Mr. Dil Bdr. Shrestha
4. Vice president of National Planning Commission
5. Ambassador of Denmark (Special education and survey on the population of the People with disabilities of Banepa Municipality and translation in English; Kavre Basic Education Program (KBEP) publication into five volumes
6. Ambassador of Japan (Sister school relationship with Japan and support to Jana Jyoti school Janagal Banepa.
7. Ambassador of France (promotion of cultural values and maintenance of traditional Heritages
8. Ambassador of Germany GTZ (Technical and Manpower support) and donation of fire bridges

9. Ambassador of Sri Lanka (visit to Sri Lankan Embassy to establish largest Statue of Buddha in Banepa top hillside)
10. National Television (NTV)
11. Ministry of Education for valuable support
12. District Education Kavre and District Coordination Committee for the support of constructing two buildings in the school of Janajyoti Secondary School [* File contains invalid data | In-line.JPG *]

Mayor Santi Ratna Sakya welcoming his excellency Visita Vorasaph
Dear Mayor Shaheb I reminded you your visit to Royal Thai Embassy and His Excellency Visita Vorasaph acceptance to visit Banepa Municipality with reference to Municipality request letter and appointments
First of all on behalf of the Banepa municipality, we wish to express our heartfelt and long left gratefulness to His Excellency for kindly accepting to visit Banepa municipality with His colleagues on 25th August Thursday 2022 with reference to Municipality request letter of invitation dated 6 July 2022.

We can never forget His Excellency's warm welcome and valuable time provided to us when The Municipality requested HE's appointment to meet at the Roal Thai Embassy in Kathmandu on 7th July 2022.
Though we already shared some news and photos of your auspicious visit to Banepa Municipality, today through this article I am very happy to share the highlights of His visit to Banepa Municipality published in our First Bulletin (28 March 2023 year 1 Serial number 1) along with other activities, the municipality has been undertaking for the last 2 years of the tenure of present Mayor Respectable Shanti Ratna Shakya.
It is to be noted that Royal Thai Embassy had long left relation for the promotion of Banepa Municipality and Thai Embassy supported in different sectors as I presented as a former consultant adviser during His Excellency visit on Thursday 25th Aug 2022

, Now the municipality is highly interested to continue the aged long relation developing some of the follow up activities in response to the kind visit of His excellency to Banepa Municipality. For this purpose we can have one follow up meeting to develop joint plans and programs in the days to come with Royal Thai Embassy as soon as possible .

It is note worthy to state that with the auspicious visit of Honorable His Excellency Thai Embassy Kathmandu Nepal Ambassador Vosita Vorasaph, we are lucky enough to recall the past memories of joint cooperation and support of Royal Thai Embassy Banepa Municipality to enhance its capacities in different fields

First of all on behalf of the Banepa municipality I wish to express our heartfelt and long left gratefulness to former His Excellency Voshita for kindly accepting auspicious visit to Banepa municipality with reference to our request letter of invitation of Banepa Municipality dated 6 July 2022.

Major high lights of Cooperation between Thai Embassy and Banepa Municipality
I am very happy to remind recall the valuable contribution and support that Royal Thai Embassy had extended to Banepa Municipality to manage Educational Observation visit to Bangkok to all Board members of the Municipality and other issues of emerging needs around 25 years back in collaboration with the Ministry of Education, Government of Thailand and Unesco Bangkok in 1994.

Major Highlights of the supports and cooperation of Royal Thai Embassy to Banepa Municipality around 25 years back as I recapitalized and documented.

1. International Conference on Education for All /EFA 1990 and Literacy campaign in Thailand with the support of Monk and Chaingmai NFE- LRC establishment
2. Visit of Banepa Municipality Late Mayor Rambhakta Kokh- shrestha to Royal Thai Embassy in 1993 at Thapathali Embassy Office during the period of Former Honorable His Excellency Ronarong Napakun (including myself) to discuss about the possibilities of mutual cooperation
3. Visit of Royal Thai Honorable ambassador Former Honorable His Excellency Ronarong Napakun in Banepa Municipality in 1994 June 7(2051/02/24 BS) and conducted special get together meetings of its effectiveness.
4. Contact with UNESCO Bangkok through Royal Thai Embassy to participate for the promotion of Education for all

Campaign (EFA) in Banepa Municipality when Late Thakur Man Shakya M shakya was the coordinator of APPEAL Program in Unesco Bangkok: Formation of Center for Education for all (CEFA) dedicated to quality education and promotion of human resources in Banepa Municipality under the chairperson ship of the

Late Mayor Ram Bhakta Kokh-shrestha.
5. Formation of National Resource center for non-formal education (NRC-NFE) with the technical and financial support of ACCU LRC Japan

6. With the support of tri-party cooperation and technical support of Royal Thai Embassy, Unesco Bangkok and Government of Thailand an Observation visit of first group of eight Board Members led by former Dy. Mayor Mr. Lok Narayan Bhaila was successfully completed in 1994.

7. Observation visit of second group of eight Board members led by late Mayor Ram Bhakta Kokh- Shrestha (including myself) was successfully completed with a weeklong educational observation and municipal infrastructural visit to Thailand Bankok in 1994.

8. Publication of articles on study visit to Bangkok Thailand in The Rising Nepal National News Paper in 17 May , 1994.

9. Distribution of articles both in country and abroad especially in Bangkok Thailand and foreign embassies in Nepal.
10. Follow up review meeting in the Municipality with the Board Members and Municipality staff.

11. Publication of Bangkok Thailand visit documents both in Nepali and English.

12. Appointment request sent to visit Royal Thai Embassy on 6th July 2022 and Banepa Municipality New Respectable Mayor Shanti Ratna Shakya visited Royal Thai Embassy on Thursday 7th July 2022 (including myself) and His Excellency consented to visit Banepa Municipality on Thursday 25th August after around 2 hours of discussion on the support and cooperation of Royal Thai Embassy.

13. Coverage of the visit of the Mayor of Banepa Municipality in the bulletin July 2022 published from the office of the Royal Thai Embassy Kathmandu Nepal

14. Welcome reception meeting of Appreciation and Felicitations to His Excellency Voshita was organized in Banepa municipality on 25 August 2022 Thursday for around half day.

Now we are highly interested to continue our relation developing some of the follow up activities in response to HE visit to Banepa Municipality. For this purpose we can have one follow up meeting to develop our plans and programs in the days to come at in the Municipality and in the embassy following their convenient day and time as soon as possible.

Smash And Grab

By Sunanda Datta Ray

I presume all the necessary tests have been made and the political officer has no doubt informed you of the real nature of this so-called "explosive device". Therefore, I should be extremely grateful if you could return my pen at your earliest convenience. He never did get it back. It would have been far too humiliating for India to return a felt-tipped pen that had been invested with such dynamic qualities.

But Tenzing did not give up. He was looking for some other means of reopening negotiations, when Krishna Chandra, hearing rumours of his adventures, went to see him: Tenzing told the agriculture minister all that had happened, and it was decided that he should undertake the next step. Krishna Chandra found Kazi surprisingly receptive. "The chief minister himself asked me to draw up some kind of manifesto and to get at least two-thirds of the assembly members to sign it. He said he would present the document to the chief executive as representing the wishes of the majority." True to his cautious nature, Kazi was not sticking out his neck more than necessary; for him, the safe shield of more daring colleagues. His critics later suggested that Kazi did not at any time intend to present India with an ultimatum, that the reason for readily falling in with the agriculture minister's proposal was to betray him in the end. For Krishna Chandra was an uncomfortable colleague. Often irresponsible and always disconcertingly erratic, he did not fit in with the emerging pattern. He had denounced Khataiwara's extremism, accused Poudyal of violence against the head of state, and declined discussions with a team of official Indian planners on the grounds that the Sikkimese did not have enough say in their economic affairs. The PO and the chief executive were suspicious of him, but Krishna Chandra could not easily be removed. He had been president of the Janata Congress, was vice-president of the ruling party, held an important portfolio, and after all, it was his arrest that sparked off the 1973 riots and everything that followed. It is not impossible, therefore, that the chief minister was luring him into a trap; nor is it unlikely that if the gamble paid off, Kazi would be only too happy to throw off India's yoke. His wife's reasoning was far less complex. Smarting from insults, she wanted to clear the stage. If Krishna Chandra is to be believed, the draft was typed out in her boudoir. Dated 12 March, it was in the form of a letter to Mrs. Gandhi, routed through the chief minister, chief executive, and PO. The names of 29 legislators were typed for them to sign against: a point of incidental interest being that each carried the suffix MSA (Member, Sikkim Assembly) instead of the Indian MLA (Member, Legislative Assembly) used by India House and Mintokgang. Kazi's name was left out because, he explained, he was the recipient, and also because he would have a better chance of success if he could plead that the party had forced the document on him. He may have been playing safe, or this may have been another aspect of his deviousness. Khataiwara did not figure because he was too close to the Indian establishment, while Kalzang Bhutia, the National Party member, was excluded from what was planned as a Sikkim Congress exercise.

The approved text read:
We, the undersigned cabinet ministers of the government of Sikkim, and members of the Sikkim assembly, having met to discuss the unhappy prevailing situation in our country, have come to certain conclusions, and we have accordingly passed the following resolutions with immediate effect:
Resolution Number One: That the three portfolios, viz., home, finance and establishment, that are at the moment being enjoyed, by the chief executive should, in accordance with 8 May agreement of 1973 be immediately handed over to the chief minister of Sikkim.

Resolution Number Two: That the chief executive, in the interests of the smooth running of the administration and consonant with the dignity and prestige of the Sikkimese people, shall act as adviser to the government of Sikkim, and in that capacity only.
Resolution Number Three: That this meeting demands the immediate removal of the three OSDs who were brought to Sikkim before the last election, namely, Shri Sanyal, Shri K. M. Lal and Shri Manavalam. Now that there is a popular government in Sikkim, their presence is redundant.

Resolution Number Four: Those officers who are at present on deputation to the government of Sikkim shall not have any further extension. They shall not also be replaced by other deputations.
The text went on: Resolution Number Five: That the high court judge and the central court judge should be sent on deputation from the government of India, and the present incumbents should be relieved of their appointments with immediate effect.

Resolution Number Six: That the Sikkim Congress welcomes the Chogyal's reported statement for a dialogue with the chief minister. A number of Congress members trickled in as word spread of what was going on and soon there were enough present to permit a full-fledged party meeting. The six resolutions were formally moved, seconded, and unanimously adopted; all the 18 legislators who had turned up signed the letter. Among them were four ministers-Krishna Chandra, Rinzing, Kharel, and Nayan Tsering Lepcha-as well as Subeidi, Shebchung Bhutia, Badri Nath Pradhan., and Bhim Bahadur Gurung. Several copies were typed, of which Krishna Chandra took away four to collect the 11 remaining signatures.

But 18 politicians could not gather under Kazi's roof without word reaching India House and Mintokgang. Except, perhaps, for the chief minister, none of those present was noted for his discretion. The air of suppressed excitement in the ruling party would have given the game away even if the CRP had not reported in detail on the lengthy proceedings. Therefore, when Lal summoned the agriculture minister two days later, Krishna Chandra at once concluded that his house would be searched, and handed over the copies to Rinzing. Whether the public works minister voluntarily betrayed his colleagues, or was coerced into doing so, must rank with Lloyd's acquisition of the Darjeeling deed as one of many shadowy episodes in the kingdom's history. But Lal had the document before anyone else had signed it. contd...

नेपाल मानेको देश थिएन, होइन

नेपाल मानेको देश हैन, नेपालीले मागेर खाँदैन, उगेर खाँदैन, विना परिश्रम कमाउँदैन। नेपाली घरवार ब्रिडन हुँदैन। नेपालीले आफ्नो स्वभिमाललाई समरमाथा भई अटल राख्छन्। यो आदर्श नेपाली राजनीतिले भुल हुँदैन।

जडौरी संस्कार बोकेको भारतीय नियत दबाउन नेपालले श्रव आत्मनिर्भर हुने उद्योगलाई प्रार्थामकता दिनु परेदछ। कम भन्दा कम विदेशी कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरूलाई बढाउदै जानुपर्दछ। सम्भाव्यता अध्यायनमा निरन्तरता दिइराख्नुपर्दछ। फलाम, सिसा, तामा, नुन, सुन, खरी खानी चलाउनुपर्दछ। जोड, रस्मी, चुरोट, सुर्ति, र कडा लागूपदार्थलाई अनिर्घटितबाट निरन्ध्रित गर्दै बन्द गर्ने परेदछ। व्यापकपणमा छुट्टा उत्पादन गर्ने, रूचजन्य उच्च पदार्थ र दूधको धुलो नियत गर्ने, टाँस बन्दा बस्तु तारे होटल बाहेक अरु टाँसमा आयात निषेध गर्ने। औषधि, र उर्जामा तुरून्तै आत्मनिर्भर हुने बनाउ उपकरणको लागि विदेश जानुपर्ने तथा पेट्रोल पदार्थको आयात विवृत्तबाट विस्थापन गर्दै जानु पर्छ। निकासीमा बन्द अनुभव दिने, समाप्त भन्सार दर बनाउने, बन्सा आयात नहुने गरी जल र सूर्य इन्धनमा आत्मनिर्भर हुने दिगो योजना गर्न परेदछ।

राष्ट्रिय मूल नीति बनाएर त्यसलाई दीर्घकालिन रूपमा दिनु पर्छ। पारिवारिक स्थितिकारि लागू गरी परिवार र व्यक्ति शिष्यको प्रतिभालाई बढाउ सबैको जीवन स्तर माथि उठाउने, पूर्ण रोजगार दिने र भ्रष्टाचार निमूल पत्ता तथा मुलुकको तथ्यांक दैनिक अद्यावधि हुने बनाउनु पर्छ।

नेपाल ठूलो आत्म विश्वास सहित फेरि अनेकतामा एकतातिर जानेपर्छ। नेपालले कहिल्यै पनि विदेशीको दास हुनु परेन। भारत, जापान, कोरियाले जस्तो असह्य हण्डर खान परेन, भोकभोकै काँठन जीवन जीउन परेन। जापान सोझै शताब्दीसम्म सुसम्पन्न देश थियो। तर जब सोझै शताब्दीसम्म हलैपड्केको कम्पनी त्यहाँ गएर व्यापार गर्न थाल्यो त्यसपछि स्पेन, डच, बेलायती अनि अमेरिकी कम्पनी पनि व्यापार गर्न त्यहाँ पुगे। टापुटापुको देश जापानलाई विदेशी कम्पनीहरू मिलेर एउटा एउटाको अंशबण्डा गरेपछि जापानीको व्यापार बन्द भयो। कोइला र सिल्क बाहेक अरु कुनै श्रित साधन नभएको जापान गाँधी, भुक्मरी, बेरोजगारीको चरम अवस्थामा

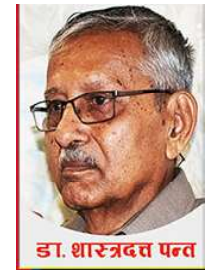
पुग्यो। फलतः सन १८५८मा मेजीको नेतृत्वमा विदेशी कम्पनीका बस्तु बाहेककार गर्ने क्रान्ति सुरु भयो। सबै जापानीको एक मत भयो। विदेशी कम्पनीका उत्पादन बाहेककार भयो, विदेशीले जापानीलाई तसाउन थाले तर पनि जापानीहरू पुरा आत्मविश्वासका साथ अडिग रहिरे। त्यसवेला उद्योग व्यापार चलाउन चाहिने पूजी पनि जापानीसंग थिएन। जापानीले श्रमलाई पूजिमा बदलने उपाय खोजे। मित्सुबिसी जस्ता कम्पनीका श्रमीले ६ घण्टाको नै तलब लिएर १२-१६ घण्टामम्म काम गरे। पूजी आफै पैदा गरे कुनै देशबाट पनि ऋण लिएनन्। श्रमिकको आत्मबलले जापानलाई पुरे सामान उत्पादन गरे। जापानीले आफ्नो त्यो संस्कार कहिल्यै छोडेनन्, तिनीहरूले आज पनि हडताल गर्दैनन्, बेइमान गर्दैनन्। आफ्नो भाषा, धर्म,संस्कार, सञ्चालित सम्यता पोशाक वा खानपान कहिल्यै छोडेनन्। राष्ट्रिय र अपनत्वलाई गौरव ठान्छन्। आज चीन, कोरिया आदि देशले त्यही नीतिले द्रुत प्रगति गरेका छन्। नेपालको राजनीतिले हडताल बना, ट्रेडयूनियनको नकारात्मक काम बन्द गरेर विदेशी सामानको बाहेककार गर्दै नेपाली उत्पादन बढाएर नेपाली बस्तुको प्रयोगरेर, विदेशीसंग भिला, दान, ऋण नमागी द्रुत उन्नति गर्ने आत्मविश्वास जगाउनुपर्छ। आत्म निर्भर बन्नु परेदछ।

आत्मबलबाट आत्मनिर्भरता :
नेपालको भू भौतिक राजनीति अनुसार मौलिक मिश्रित अर्थ व्यवस्था नै उत्तम छ भन्ने कुरा विगतका ७ दशकलाई मसिनोसंग केलाउंदा पुष्टि हुन्छ। मिश्रित अर्थ व्यवस्था सरकारले भनेका तीनखम्बे भन्दा अलिकति फरक हो। यहाँ मिश्रित भनेको निजी र सार्वजनिक हो। पुरै आयातित अर्थनीतिमा निर्भर हुनु हुँदैन। लेनिनको साम्यवादी शासनमा सबै उद्योग व्यापार राज्यले चलाउने थियो भने युरोप अमेरिकामा सबै निजीबाट चलाउने थियो। नेपालले अर्थव्यवस्थाको धी दुबैभन्दा फरक थियो। दुबै थिए। यसैलाई मिश्रित भनिएको थियो। नेपाललाई राज्यद्वारा संचालित शून्य हुनुपर्छ भन्ने पश्चिमा मुलुकको कडा दबाव थियो। विकासोन्मुख मुलुकमा मिश्रित हुँदा सस्तो र छिटो हुन्छ भने निजिमान हुँदा मिल्किडेट, कार्टेलिड र कमिशनबाट महँगो हुन्छ, जुन आज नेपालले भोगिरहेकोछ। यसलाई स्पष्ट पार्न एउटा उदाहरणबाट सजिलो होला।

हरेक सेक्टरमा एकएकबाट सार्वजनिक स्थान हुने क्रममा निर्माणको लागि- एन.सी.सी.ए/ कम्पनी बनाइएको थियो। पूर्वपश्चिम राजमार्ग पूरा गर्ने केवलरूप अतिरिचा सृष्टि बाँकी थियो। नेपालले त्यो विश्ववैज्ञानिक ऋण लिएर आफै बनाउने निधो गर्‍यो, काम एनसीसीएलाई जिम्मा दियो। विश्ववैज्ञानिक पश्चिमा पूजीपतिको प्रभुत्व भएको भएकाले एनसीसीए सारकारी भएकाले त्यसलाई दिने भए ऋण नदिने भनेर अड्कियो। नेपाललाई बाध्य पारेर विश्ववैज्ञानिक कन्सल्टेन्ट लियो। त्यो याँत महँगो थियो कि भन्नेउ आजा बजेत त्यसैले खान्थ्यो। त्योले ट्रेडरमा चीनको स्वीकृत भयो, चीनलाई भारतले बलपूर्वक पस्ने दिएन, त्यसमा विश्वले केही बोलेन। आदि आदि लामो कहानी छ। आजको दलीय सरकारले पश्चिमाका सबै कुरा स्विकारेर र निजीकरणका नाममा एनसीसीएलाई निकम्बा बनायो। यदि त्यसलाई बलिबो र मजतुत बनाएको भए मेलम्ची जस्ता आयोजनाको यो हाल हुने थिएन। त्यो याँत महँगो र याँत ढिलो हुने थिएन। पश्चिमाेले लुटेर मान्ने थिएनन्। विस्थापनमा सिरेमि भला मा वैशेष्यता हासिल गरिसकेको एनसीसीए आज पुल, हाडडु पावर, उडाल, डनेल बर्क आदिमा वैशेष्यता हासिल गरेर चीन र भारतसँगै विश्व बजारमा प्रवेश गरिसकेको हुने थियो। यस्तै भयो विन्टो र कन्काई माई हाईड्रामामा अनि अरु धेरै आयोजनामा।

मिश्रित अर्थनीतिके आधारमा आफ्नै व्यापार पद्धति नेशनल ट्रेडिड, व्यापार प्रवर्धन बोर्ड। निर्यात कम्पनी बनाइयो। व्यापारलाई सहजीकरण गर्ने आफ्नै राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्कको स्थापना गरियो। त्यस्तै एक विकासका लागि, कृषि सामग्री संस्थान, खाद्य संस्थान, धाननामल निर्यात कम्पनी, वृहद वागवानी उद्यान, तकारी उत्पादन, दलहन उत्पादन, मत्स्यपालन, कृषि व्यापार, हाटबजार, स्याउ नास्मति खेती, कृषि तालिम केन्द्र, पञ्चायत प्रशिक्षण केन्द्र, सहकारी र साफाआदिको स्थापना गरियो। कृषिका सबै गर्ज टान्के लागि कृषि विकास बैङ्कको स्थापना गरियो।

उद्योग धन्दाको विकासका लागि/अधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने र ठूला उद्योगहरूको निरन्तर विकास गर्न रोयल ड्रग, चिनी कारखानाहरु, जुट र फलफूल प्रसोधन केन्द्रहरू, कपास खेती र धागो कारखानाहरू, टेम्साटइल उद्योग र जुता

डा. शास्त्रदत्त पन्त

चपल कारखानाहरू जस्ता उद्योगहरूको स्थापना गरियो। तिनको अर्जोसजो टाँस एन.आर. डी.सी. बैङ्किङको स्थापना गरियो। मानव श्रोत विकासका लागि तालीम प्रतिष्ठानहरूको स्थापना गरियो। पञ्चायत प्रशिक्षण केन्द्रहरू, हरेक विकास क्षेत्रमा, घरेलू तालीम केन्द्रहरू, प्रशासनिक प्रशिक्षण केन्द्रहरू र अनेक स्थानीय तालीम केन्द्रहरूको स्थापना गरियो। विद्यालयहरूमा एउटा व्यावसायिक विषय अनिवार्य गरियो।

नीतिगत कृमहरूमा पनि भावनात्मक तालीमका रूपमा गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान संचालन गरियो। यो हवाइतकरक काम गर्नेलाई श्रमको अनुभूति दिने माथि जसले गर्दा पी.डी.ए.मा फाँट स्थानीय विकास सँगै देशभरमा पूर्ण रोजगार दिने योजना थियो। पञ्चायत विकास तथा जग्गा कर, एसियाली मापदण्ड त्यसैका विकासित दर्शन थिए।

मिश्रित अर्थ व्यवस्था नेपालको नौलो र खोजबाट सावित मौलिक पद्धति थियो। यसबाट संचालित प्रतिष्ठानलाई निजी पाई जाने थियो। यही दर्शनमा हेटौडा सिमेन्ट कारखाना बनेपछि हिमालय निजी गरिएको थियो। निजी गरिएका जग्गामा भारतको छिड्के हात पस्ने प्रयत्न नदिने व्यापारका कारण सबै प्रतिष्ठान, उद्योग र गिएर भारत निर्भर हुँदै गएको छ। राज्य र निजीजीवित्त प्रतिस्थापन गर्ने तथा राज्यले निर्माण गर्दै निजीलाई दिने जाने यसको आदर्श हो। निजीको प्रशासनिक र साह्रणिक क्षत्रलाई कानून सगत स्वायत्तता नदिइएकोले राजनीतिककर्मिले आफ्ना कार्यकर्तालाई भनागर्ने थको बनाएकै कारण ती फिफल भएका हुन्, गराइएका हुन्। यथार्थमा यो पद्धति नेपाल पधम विश्वको दर्जोमा नपुगेसम्म निरन्तर हुनुपर्ने हुन्छ। नेपालको लागि माके हैन, विकासोन्मुख नेपाल जस्ता सबै देशमा यो पद्धति उत्तम हो।

भागवत् दर्पण

भेषजंग बादल

स्वतन्त्र पत्रकार-

धर्मो रक्षति रक्षितः एक लोकप्रिय संस्कृत वाक्यांश महाभारत र मनुस्मृति श्लोक ८.१४ मा उल्लेख गरिएको छ। "धर्मको रक्षा गर्नु धर्मले रक्षा गर्छ।" यो वाक्य महाभारतमा पनि पाइन्छ। त्यस विक्षेप नै चित्तको अशुद्धि हो, योगाभ्यासद्वारा लय-विक्षेप नष्ट भएपछि चित्त शुद्ध हुन्छ। शुद्ध चित्तमा फलामिसन्धि रहँदैन, ऊ सर्वदा ईश्वरमुखी हुन्छ, अतः त्यो शुद्धबुद्धिबाट जे जसको गरिन्छ त्यो सबै भगवदर्थन सम्पूर्ण हुँदामा चित्त निरन्तर शुद्ध हुन्छ। त्यही सर्वकर्म संयासको कारण हुन्छ। जीवको विविध-वासना नै संसार हो, धनीभूत वासना नै गहदारा, पुत्र, मित्र, बन्धु, देव्य, शत्रु आदिलाई रचना गर्दछ। वासना क्षय भएन भने जीव मृत्यु पछि त्यो लोकहरूमा घुम्दछ जहाँ उसको वासनानुकूल भोग लालसा परितुप्त हुन्छ। तीव्रतर साधनाको प्रभावले जसको चित्त जति नै स्थिर हुन्छ त्यसको त्वति नै भगवन्निष्ठा वृद्धिलाई प्राप्त हुन्छ। निष्ठा वृद्धि भएमा आफैमा स्थितिरूप परमा निवृत्ति प्राप्त हुन्छ। त्यहाँ फेरि संसार रहँदैन। तर यसको लागि ब्रह्म-वासना तीव्र हुनु पर्दछ। हैन भने संसार वासना सम्यक रूपले नष्ट हुँदैन। जो व्यक्ति भन्दाकै कि प्रयत्न गरीमा पनि काम कौण्ड लोभ मोहादि कुनै हालतमा पनि निवृत्ति हुन चाहँदैनन्, उसको प्रयत्नमा सायद वैराग्य छैन होला या सम्यक, साधनामा निश्चयनै कुनै वृष्टि होला हैन भने विषय वासना किन रमेटिएको? विषय वासनाले नै संसार हुन्छ। यो वासना जसलाई जति दृढ हुन्छ उसलाई संसारमा अरु भोगलोगिकामा पुनरागमन त्वति नै सुनिश्चित हुन्छ। जो व्यक्ति प्रयत्नपूर्वक क्रियाभ्यासमा रत हुन्छन् तथा जसको मन सदा कृटस्थमा लक्ष्य राख्न सक्दछ उसको विषय वासना या रजस्तमो भाव समूल उत्पादित हुन जान्छ। प्राणले सुषुप्तावाही नभई वासना वीज नष्ट हुँदैन। त्यसै कारण आलस्य र प्रमादरहित भएर क्रिया गर्नु कर्तव्य हो जो वासना पिच्छरबाट मुक्त भएका छैनन् ती कहिल्यै आत्मवेत्ताको रूपमा मानिंदैनन्। वासनाले मनोनाश हुन्छ र मनोनाश भएमा स्वरूपमा स्थिति या मुक्तिलाई प्राप्त गरिन्छ। यी अभिसन्धिपूर्वक कर्ममा प्रवृत्त हुँदैनन्। उनीहरूको आत्मविषयनको धारा कुनै कर्मद्वारा विच्छिन्न हुँदैन, त्यसैले उसको आत्मबोध सदा नै जाग्रत रहन्छ। जाग्रत र स्वप्नामा चैतन्य रहेर पनि जसको चैतन्य यी सबै अवस्थाहरूमा निलिप्त रहन्छ, जीवन्मुक्तलाई सांसारिक स्थिति पनि तद्रूप नै हुन्छ। कर्मको अंग जसरी प्रयोजनअनुसार अन्तःप्रविष्ट हुन्छ, त्यस्तै जीवन्मुक्तलाई इन्द्रियहरू भएर पनि विषयहरूदेखि टाढा रहेर अन्तर्मुखी भएर विश्वब्रह्मभावलाई प्राप्त गर्दछन्। समाधि साधना

समाधि साधनालाई अभ्यास गर्नु परेदछ, तर समाधिस्थ हुनु सहज छैन। यसको लागि प्रयत्नपूर्वक साधना गर्नुपर्दछ र मनमनै आत्म-विचार गर्नुपर्दछ। जे जसको स्थूल छ्द त्यो मनोमय कल्पनाको नै धनीभूत अवस्था हो। प्राणको स्पन्दन नै मन या कल्पनाको आश्रय हो। प्राणको स्पन्दन निरुद्ध भएमा मन आकाशवत् हुन जान्छ। त्यो आकाश या नाद (नाद आकाशको गुण हो) निःशब्द विन्द्यमा प्रविष्ट हुन्छ। विन्द्यु न मायातीत अवस्था हो, त्यही ब्रह्मद्वार हो। अतएव तिम्रो निजस्वरूप सदा नै निःसंग हुन्छ। हे भाव अनुभव गर्ने विष्टा गर। यसबाट बुझ्ने छौ कि तिमी देह हैनौ। "न किञ्चिदेव देहादि न च दुःखान्दि विषयते" - देहादि वास्तविक नै अतः देहजनित दुःखादिको पनि अस्तित्व छैन।

ग्लोबल व्यवसाय टेवा कर्जा

व्यवसाय सुरु तथा विस्तार गर्नको लागि

आकर्षक ह्याजडर ३ कार्यदिन भित्र निर्माण

- परियोजना कर्जा
- अल्पकालीन/व्यास क्रेडिट कर्जा
- चालू पूजा कर्जा
- स्थिर पूजा कर्जा

लोकसेवाभिन्ने विकृति

लोकसेवा आयोगाभिन्ने विकृति भनेको के हुन्छ? राज्यको विश्वसनीयता घट्छ। त्यसै पनि नेताको चाकरी नगरी जागीर पाउँदैन भन्ने अविश्वासका कुरा गर्ने गरिन्छ।

यही बेला छोरीलाई पास गर्न लोक सेवाका अधिकृतको जुक्ति- हरेक बस्तुगत प्रश्नको उत्तर 'सी' लेख्ने समाचार सार्वजनिक भएपछि लोकसेवाभिन्न कतिमसम्म विकृति रहेछ भन्ने स्पष्ट भएको छ। त्यसो त लोकसेवाका प्रमुखले नै संधीय लोकसेवामाथि नै प्रश्न उठाइसकेका छन्।

लोकसेवा निष्पक्ष थियो पहिले। खुबै मेहनतले तैयारी गर्ने चलन थियो। अब लोकसेवामा पनि सेटिड हुन थालेका घटनाले लोकसेवाको परीक्षा निष्पक्ष नहुने देखिएको छ।

पहिले लोकसेवाका पदाधिकारीले र पछिल्लो घटनाअनुसार शाखा अधिकृत मिमवहादुर शाहीले आफ्नो छोरी विमला शाहीलाई लोक सेवाको परीक्षा पास गराउन उत्तरपुस्तिकामा केरेमेट गरी अंक थपेको पाइएको थियो भने उनले सबैको आँखामा छोरो हाल्ने बस्तुगत प्रश्नको सबै उत्तर 'सी' मा चिन्ह लगाउन भनेको र पछि सही उत्तरमा केरेमेट गरेर पास गराएको देखिएको थियो। सीलाई धको थपेर ए अथवा डी बनाउन सकिने तरिकव गजबैको थियो। यस परीक्षाका कतिपय केशमा केरेमेट गर्ने, नम्बर थपने, नम्बर सच्याएर बढाउने अनेक घटनाक्रमले पनि लोकसेवाजस्तो संस्थाको साथ गिराएको देखिन्छ। यस्ता केश परेपछि, अख्तियारले जवाफ तलब गरेपछि छानविन गर्ने नाटक गर्नेगरेको र लोकसेवामा स्वच्छ परीक्षा हुन्छ भन्ने उदाहरण दिन कडा दण्ड सजाय दिने गरेको छैन। जसरी न्यायालयमासमेत सेटिड हुन्छ, अन्य क्षेत्रमा पनि राजनीतिक अपराधिकरण वढेको छ, जसले गर्दा राज्यसञ्चालना ठूलै अविश्वास बढेर गएको छ। छानविन समितिले सशयकले दोष देखाए पनि कुनै कारवाही गरेको थिएन। पछि विशेष अदालतले दोषी ठहर गरेर कैद र दारिद्राना गराएको थियो।

नागरिक पेन्सन योजनामा सहभागी होऔं!

अवकाशपछिको जीवन सुरक्षित बनाऔं !!

- यस योजनाका मुख्य विशेषता:
- सबै नेपाली नागरिक सहभागी हुन सक्ने।
 - गैरआवासीय तथा वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपाली नागरिकसमेत सहभागी हुन सक्ने।
 - न्युनतम मासिक पाँच सय रुपैयाँ जम्मा गरेर योजनामा सहभागी हुन सकिने। आफ्नो क्षमतानुसार १० ले भाग जाने जतिखुटे रकम पनि जम्मा गर्न सकिने।
 - जम्मा भएको रकममा आकर्षक ब्याज/प्रतिफल पाइने। यसका अतिरिक्त अन्य सुविधासमेत भएको।
 - साठी वर्ष उमेर पूरा भएपछि मासिक रूपमा नियमानुसार पेन्सन लिन सकिने। पेन्सन लिन नचाहेना योजनामा सहभागी भएको निश्चित समयपछि एकमुष्ट रकम फिर्ता भुकानी लिन सकिने।

विस्तृत जानकारीका लागि :
कोषको वेबसाइट www.nlk.org.np मा हेर्नु हुन,
टेलिफोन नम्बर ०१-४२९७०२०१ मा सम्पर्क गर्नु हुन।

नागरिक लगानी कोष
केन्द्रीय कार्यालय
नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं।

अन्तिम पातो - शाश्वत शर्मा

निरन्तरता जरूरी छ

राजाको पोखराबाट विदाई र राजधानीमा स्वागत आश्चर्यपूर्ण रह्यो । सरकार एकमुखले १० हजार मानिस जम्मा हुने भन्दैथियो, अर्को मुखले राजालाई पाटी छोलेर चुनाकमा आउनु चुनौती दिँदै थिए, राजाको कुनै प्रतिक्रिया थिएन । जवाफ जनताले दिए । राज्यका सबै अङ्ग मात्र होइन, राजधानीमा रहेका विश्वजगतले समेत नेपाली जनताको अपार सहभागिता र राजाप्रतिको आस्था र विश्वास देखेर आश्चर्यमा परेका छन् । लोकतन्त्रमा जनताको आस्था र विश्वास मासुदण्ड हुनेगर्छ, यस हिसावले राजाजति लोकप्रिय अरु कोही देखिएनन् । राजाको आह्वानको सम्मान भएको हो ।

राज्यले राजाको स्वागतमा सहभागी हुनु आउन लागेका स्वयंसेवक जनतालाई रोक्न नाका नाकामा तगारो हालेको थियो । एएपीटीदेखि चारबिहल, चारबिहलदेखि गौशाला हुँदै महाराजगन्ज, निमल निवाससम्मको जनताको भीड देखे जासुकैले भन्नुपर्छ, भारत उत्तरप्रदेशका मुख्यमन्त्री योगी आदित्यनाथको फोटो उचालेर राजालाई बन्दामा पुराउनु खोजेको दृश्य अपच हुनेखालको थियो । यस्तो भाँडतन्त्रप्रति सचेतता देखिएन । मुख्य सवाल राजसंस्थावादीको शान्ति प्रदर्शन, त्यो प्रष्ट भयो । राजाले पनि मोटरबाट निस्केर जनताले गरेको स्वागतलाई हार्निका प्रकट गरेका छन् ।

जनता र राजाको शान्ति एकाकार हुनुगर्नेछ । अब प्रश्न उठ्छ, यतिकैमा यो तातेको स्थिति सेलाउन थाल्यो भने ? राजाको व्यवस्थाविरोधी कृषाकलाप बढ्यो, राजालाई नजरबन्द गराउनुपर्छ भनेर संसदनामको गोठबाट विच्यार्जन थालेका छन्, कतिपय तुल्यहरू सडकबाट पनि चिच्याएका छन् ।

अर्क माओवादी अर्धश प्रचण्ड त प्रतिकार गर्ने सुरक्षात्मक अग्रसर भएका छन् । गणतन्त्रविरोधीलाई रोक्नुपर्छ भनेर नेता हिमाल शर्माले भनेका छन् । लुटतन्त्र मच्चाउनेहरू राज्यसंयन्त्र सकृप गरेर राजावादीमाथि निर्मम हुनसक्ने संकेत देखाएका छन् । यसकारण फागुन २५ गते जनताले जुनशान्ति र एकता देखाएका छन्, त्यो एकता र शान्ति निरन्तर सडकमा देखिनु जरूरी छ । यो त स्वागतमात्र हो, यो स्वागतको शान्तिलाई लुटतन्त्र, अस्थिरता, अराजकता, माफिया र अपराधिकरणविरुद्ध विद्रोहको स्वरूपमा हान्न सके, यी लुटारुहरूको प्रायः कतकैलेछैन । यी सबै किनारा लाग्नेछन् । यो गणतन्त्र समाप्त पार्न फागुन २५ गते रूख चढेरसमेत राजाको स्वागत गर्ने जुन उल्लेख्यता र जागरूकता देखियो, त्यो प्रत्येक शोषण र निरंकुशताविरुद्ध गोलबन्द भएर अग्रसर हुनुपर्छ, पार्नुपर्छ । यसका लागि भावी कार्यक्रमसहित विद्रोही अग्रवाहक अग्रसर हुनु जरूरी छ । प्रत्येक किताका विकासहरू र लुटमा रमाइरहेकाहरू जो हुन्, तिनलाई सतधारीले पुर्याउ गर्नसक्छन् । आन्दोलन भइँदा राज्यले किनबन्ध, लोभ बितरण, अनेक हतकण्डा मच्चाउन सक्छन् । परिवर्तनका लागि जुटनुपर्ने रहेछ, भन्ने सन्देश फागुन २५ ले दिइसकेको छ । सवाल राजसंस्था पुनर्स्थापनासँगै मुलुकको अस्तित्व र शाको पनि छ । परिवर्तनका लागि अबको आन्दोलन अर्क कतिन हुने पक्का छ । परिवर्तनका लागि अब नैतिक समर्थन दिइसमेत अग्रसर हुनुपर्छ । अन्तिम आन्दोलनको चरणमा मुलुक प्रवेश गरिसकेकाले अर्ध अर्ध गरेकाजस्तो एकाँदिने आन्दोलनमा यो जागरूकता रोकिनु हुन । भावी पुस्ताका लागि समेत अबको विद्रोहात्मक आन्दोलन परिणाममुखी हुनुपर्छ ।

अष्ट, नीति र नैतिकहीनहरूलाई लखेट्न फागुन २५ गते जतिएका जनसागरभन्दा पनि बढी सहजसरी जनता घरघरबाट निस्कनुपर्छ । यिनको सातो खाने काम भयो, यिनलाई लखेट्ने काम जनताले नै गर्ने हुन् । जसरी श्रीलंका र बंगलादेशमा परिवर्तन जनताबाट भयो, यिनले त्यस्तै खोजेका हुन् भने जनताले त्यसै गर्नुपर्छ । फागुन २५ गते देखिएको उत्साह के थियो भने प्रौढमात्र होइन, सबल तह र तपका युवा बढी सहभागी थिए । खाडीमात्र होइन, अन्य मुलुकमा पुगेका युवाले समेत सामाजिक सञ्जालमार्फत राजतन्त्र पुनर्स्थापना गर्न र यी अष्टहरूको पतन गराउन समन दिइरहेका थिए । यसबाट पनि थाहा हुन्छ, मुलुक परिवर्तनको दोवाटोमा पुगिसकेको । नेपालको भाविय नेपालको छ, नेपालमै युवाको भाविय सुनिश्चित गनका लागि समेत विद्रोह र परिवर्तन अपरिहार्य बनेको छ । प्रधानमन्त्री र उनका साफेदार र प्रतिपक्षीले जुन प्रकारले राजाप्रति अनास्था फैलाउने र अपमान गर्ने बाएका छन् । यी अष्टहरूलाई समाजमा उभिना गाढो गर्ने समय आइसकेको छ । राजाले चुनौत लड्ने होइन, राजा पाटीका पनि होइनन्, राजा देशका हुन् र देश संकटमा भएकाले जनता र राजा मिलेर अवस्था सुधारपर्ने खाँचो छ ।

साइबर अपराधबाट बचाउँ

- सामाजिक सञ्जाल अन्य माध्यममा अश्लील श्रव्य, दृश्य वा श्रव्यदृश्य पोष्ट वा शेयर, लाईक नगरौं,
 - सामाजिक सञ्जालमार्फत कसैको चरित्रहत्या नगरौं,
 - सामाजिक सञ्जालमार्फत अमर्यादित कार्य नगरौं,
 - सामाजिक सञ्जाल मार्फत गालीगलौज नगरौं
 - सामाजिक सञ्जालमा भ्रमपूर्ण सूचना तथा समाचार नराखौं,
 - विद्युतीय माध्यममार्फत कुनै ठगी नगरौं ।
- यस्तो कार्य गर्ने गराउनेलाई कानूनी कारवाही हुन्छ । कानूनी कारवाहीबाट आफू पनि बचाउँ अरुलाई पनि बचाऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

एमसीसी यिनैले मागे, यिनैले विरोध गरे, यिनैले संसदबाट पास गरे । एमसीसी र गुप्तआइडीबाट अनेक नाममा बनेट मगाएर यिनले गुनसुम्न भ्रष्टाचार गरेको कुरा अमेरिकाले नै खुलासा गरिदिएका छ । अमेरिकालसँग हात फैलाउने, सडक र अमेरिकी दूतावाससम्म पुगेर अमेरिकाकै अपमान गर्ने काम भयो । अब अमेरिकाले किस्ता किस्तामा डलरको दुरुपयोगवारे मुख खोल्दा बुद्धिजीवी र नेता, आइएनजीओकर्मिहरूको बेहाल अवस्था देखिन थालेको छ ।

एमसीसी कार्यान्वयनमा गएका हो । हस्ताक्षरपछिका सडा बर्षमा नेपाल सरकारले भर्खर आफ्नो भागको १९ करोड डलर खर्च गरिसकेको छ । सबै आयोजना कुनै रद्द, कुनै निलम्बित अवस्थामा छन्, थप खर्च गर्न कि नगर्ने, त्यो क्षमता छ कि छैन सरकारको, संसद र दलहरू स्पष्ट छैनन् । केही 'बौद्धिक' व्यक्तित्वहरू आफूले वाय्य दाता या आइएनजीओबाट केही ढाढस तलिको दावी या स्पष्टीकरणमा जुटेका छन् । यो अक्षय प्रयास हो भन्ने आमनेपालीले थाहापाउनुपर्नेछ ।

पत्रकार युवागर धिमिरेका अनुसार ज्ञानेन्द्र शाहीले 'राष्ट्रिय सभा' लाई 'वृद्धान्ध' का सडा सिता खेप प्रस्ताव पारित गर्ने संसद र सांसदले त्यसलाई दल र संस्थाको मुद्दे बलबाट प्रभावित गर्नु तर मुलुकको दुरवस्था र चरम भ्रष्टाचारवारे मौन रहनु र सत्तालाई जवाफदेही बनाउन नसक्नु सांसदहरूको मानसिक र शारीरिक असफलता हो ।

जुन दायित्वका लागि जनताले चुनेका हुन्, त्यो पूरा नगरी भत्ता पचाउने सांसदलाई त्योसँग मिल्दोजुन्दी सडा दिने सांसदको मुद्दा थुन्ने प्रयास अस्वीकार्य छ । कुनै संसदको आसनेले त्यस्तो अर्साहणु निर्णय लिन्छ भने त्यसलाई जनताले बेवास्ता गर्नेछन् र त्यसले संसदकै अंश, गरिमा र सम्मानलाई कम गर्नेछ । नेपाली समाज बृद्ध समूहलाई परम्परागत

अष्टहरूको उन्मुक्ति समाप्त हुँदै

रूपमा सम्मान गर्छ र उनीहरूको शुभेच्छासहित उनीहरूले आर्जन गरेको अनुभव, ज्ञान र सीपबाट प्रभतन र भावी पुस्ताले फाइदा उठाउनुपर्ने वाध्यता छ । तर, फरक सन्धर्भमा राष्ट्रियसभाबाट अपेक्षित दायित्व पूरा नहुँदा र दलीय हितमा ऊ कार्यरत हुँदा उनले अपेक्षित रूपमा राजनीति तथा नीति-निर्माणमा योगदान पुर्‍याउन नसकेको तथ्यलाई कुम्भपुष्ट, त्रिकुनपुष्ट र सच्चिनुपुष्ट । ट्रम्प अमेरिकी जनताद्वारा चुनिएका हुन् र आफ्नो हिसावले अमेरिकी हित र जनताद्वारा तिरिएको एक प्रतिको बकादारी उनले देखाउने प्रयास गरिरहेका छन् ।

अमेरिकाको आन्तरिक राजनीति र न्यायालयबाट कटो प्रतीरोधी हुन्छ, त्यसबाट धेरै कुरा निर्धारित हुनेछन् । तर, उनको निर्णयले अमेरिकीसँग पहिले भएको सहमतिलाई कसरी प्रभावित गर्छ या उदाहरणका लागि एमसीसी अनुदान रोकिदा नेपाललाई कस्तो असर पर्छ, त्यसवारे अमेरिकी सरकार समक्ष कुरा उठाउन नसक्ने संसद र सरकार आफ्नो न्यूनतम सैद्धान्तिक र राष्ट्रिय दायित्वमा व्यथित भएको मानिन्छ । त्यसले व्याख्यात्मक टिप्पणीको खोक्रोपन र धोखाको निम्तलाई पनि स्पष्ट पार्छ ।

नेपालको नागरिक समाज र एनजिओ अनि सञ्चार यी विषय नजुट्दा उनीहरू पनि संसद र सांसदजस्तै व्यापक शक्तिको धेरामा आउनेछन्, आएका छन् । ट्रम्पको घोषणासँगै समानान्तर रूपमा नेपालमा सुप्रीमको, ओपन सोसाइटी, काटो र सन्देशवायव्यबाट शान्ति प्रक्रिया निर्वाचन, 'लोकतन्त्र सुदृढीकरण' का नाममा धेरै रकम अनेकौं देखिन्छ । पूर्वराजालाई चेतवनी दिनेहरूले ट्रम्पका निर्णय र त्यसले मुलुकलाई असर परे

संसदमा पनि जनतालाई सूचित गर्न नसक्नु उनीहरूको कमजोरी हो । यही कमजोरीले उनीहरूका भ्रष्ट आचरणमा उनीहरूले त्रिदै आएका उन्मुक्ति समाप्त हुने प्रक्रियाको सुरुआत हुनेछ ।

ती रकम गएको संस्था या सम्बन्धित कार्यरत कार्यन्वयनको जिम्मेवार व्यक्तित्वको नाम पनि त्यसमा उल्लेख छ । उनीहरूले आफ्नो सेवा र समयबाट लिएको 'फि' एउटा पक्ष होला तर त्यसले शान्ति प्रक्रिया र ०६३ वताको राजनीतिक प्रक्रिया कति फिल्लो र कति बहिष्कारवादी थियो, त्यसलाई भन्नु छैनौं पाछै ।

कस्तो शान्ति प्रक्रिया होला जहाँ काटो र उनको सेन्टरले दिएको रकम ? माओवादी अर्धश पुष्पकमल दाहाल प्रचण्ड र बाबुराम भट्टलाई एउटा महत्वपूर्ण शान्तिलाई राजनीतिक र शान्ति प्रक्रियाबाट बहिष्कृत गरि श्याम शरण तथा पश्चिमा शक्तिसँग समझदारी गरेर सत्तामा आएको पड्यजत्रलाई अहिले बाहिरबाट आएका तथ्यले पुष्टि गरेका छन् । त्यसैले भट्टलाई पूर्वराजाको गिरफ्तारीका लागि कुल्लुन्छन् प्रचण्ड पूर्वराजालाई खाँदै गम्भीरतासँग नलिएको रणनीतिक भ्रम छनू लागेका छन् । संसदमा एक सदस्यले वर्तमान संविधानले 'राजा' ननिचने अभिव्यक्ति दिएका छन् । अहिलेको संविधानको हिसावले उनलाई गलत भन सकिन्छ । तर, जनताले प्रक्रिया र विधिबिहीनताका कारण संसदलाई जनताले निचनेले अवस्था टाढा छैन ।

व्याख्यात्मक टिप्पणीवायगतको सन्दर्भिकता सकिँदा पनि संसदमा बहस नगर्ने सरकार, एमसीसी अनुमोदन गर्न सक्रियतासाथ 'लौबध' गर्ने क्रममा यसबाट अमेरिकी सेना आउनेले यसको 'भामारिक' पक्ष छैन या यो 'इन्डो प्यासिफिक स्ट्रेटजी'

नेपाली सेनाको सुरक्षा, कूटनीति र महत्व

नेपालमा हरेक वर्ष फागुन कृष्ण त्रयोदशी (शिवरात्रि) को दिन सेना दिवस मनाइन्छ । यो दिन नेपाली सेनाको गौरवशाली इतिहास, योगदान, तथा भावियका रणनीतिक दिशा चिनाउने अवसरका रूपमा लिइन्छ । सेना दिवसका अवसरमा सैनिक मञ्च, टुँडिखेलमा विशेष कार्यक्रम आयोजना गरिन्छ, जसमा राष्ट्रपति, प्रधानसेनापति, र अन्य उच्चपदस्थ अधिकारीहरूको उपस्थिति रहने गर्छ । नेपाली सेनाले यस अवसरमा सैन्य साहसिक प्रदर्शनहरू गर्छ, जसले सेनाको व्यावसायिकता र तत्परता भन्काउँछ ।

सेनाको सुरक्षा कूटनीति र महत्व नेपालको सुरक्षा रणनीति र कूटनीतिक अभ्यास राष्ट्रिय स्वाधीनता, सार्वभौमिकता, र अखण्डताको रक्षा गर्ने उद्देश्यमा केन्द्रित छ । नेपाली सेनाले

विभिन्न सुरक्षासम्बन्धी कूटनीतिक अभ्यासहरू अपनाएको छ, जसका प्रमुख बुँदा निम्नानुसार छन् :

१) अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना र कूटनीति : नेपाली सेना संयुक्त राष्ट्रसंघको शान्ति मिसनमा सक्रिय र संलग्न छ ।

हालसम्म ४५,००० भन्दा बढी नेपाली सैनिकहरू ले विभिन्न देशहरूमा शान्ति स्थापनाका लागि योगदान पुर्‍याइसकेका छन् । यसले नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय छवि सुधारका साथै रक्षा सम्बन्ध सुदृढ गर्न मद्दत पुर्‍याएको छ ।

२) क्षेत्रीय सुरक्षा समन्वय : नेपाल दुई दुवै देश शक्तिशाली छिमेकी (भारत र चीन) बीच अवस्थित भएकोले सन्तुलित सुरक्षा नीति अपनाउनु आवश्यक छ । नेपाल-भारत संयुक्त सैन्य अभ्यास (सूयं क्रिण) र नेपाल-चीन संयुक्त सैन्य

अभ्यास (सगरमाथा फ्रेन्डशिप ड्रिल) मार्फत सुरक्षा सहकार्यलाई सबल बनाइएको छ ।

३) राष्ट्रिय आपत्कालीन सुरक्षा जिम्मेवारी : प्राकृतिक विपत्तिहरू (भूकम्प, बाढी, पहिरो) मा उद्धार कार्य नेपाली सेनाको प्रमुख जिम्मेवारीमध्ये एक हो । राष्ट्रिय सुरक्षा गैर भाविय सेनाले निर्वाध रूपमा निर्वाह गर्दै आएको छ ।

४) आन्तरिक सुरक्षा र स्वायत्त : आन्तरिक शान्ति, आतंकवाद निष्पन्न, तथा सैद्धान्तिक व्यवस्थापन रक्षा गर्न सेनाले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दै आएको छ । नेपालमा कुनै पनि अस्थिरता वा सुरक्षा संकट उत्पन्न भएमा सेना परिचालन गर्नसक्ने सैद्धान्तिक व्यवस्था छ ।

अन्त्यमा निष्कर्ष- सेना दिवस नेपाली सेनाको योगदानलाई सम्झने, सेनाको व्यावसायिकता प्रदर्शन गर्ने, र राष्ट्रिय

सुरक्षा रणनीतिहरूलाई पुनः सुदृढ गर्ने अवसर हो । नेपाली सेनाले आफ्नो ऐतिहासिक परम्परालाई आधुनिक सुरक्षा रणनीतिसँग समायोजन गर्दै राष्ट्रिय रक्षा, अन्तर्राष्ट्रिय शान्ति स्थापना, तथा कूटनीतिक सम्बन्ध वलियो बनाउन सक्रिय भूमिका खेल्दै आएको छ ।
- गोविन्द बस्न्याय

साल्ट ट्रेडिङ्ग कर्पोरेशन लिमिटेड
द्वारा प्रवर्द्धित
डाेट ग्याँस

तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

- ISI स्ट्याण्डर्डको सिङ्गल गहिर रवर कोट भै दीव्यगन रितिको जाली भएको ३ सडको होजपाइप
- उच्च गुणस्तरको रेगुलेटर
- एक प्रयोग गर्न नसकिने फ्लारिड सिल भएको सिलिण्डर
- कम्प्युटर प्रविधिबाट चलेको प्लानेट तौलमा रोडे आवा दायक हलकोरो

साल्ट ट्रेडिङ्ग समूहका उत्कृष्ट खाद्य बस्तुहरू